

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

«Історія мистецтва»

для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

спеціальності: 033 Філософія,

034 Культурологія,

028 Менеджмент соціокультурної діяльності,

Факультет: соціально-гуманітарний

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д Ушинського» (протокол № ... від ...лютого 2021 року)*

Рецензенти:

доктор філософських наук,
зав. кафедрою
філософії, психології та педагогіки,
Одеської національної академії зв'язку
Імені О. С. Попова
Пальчинська М. В.

кандидат філософських наук,
старший викладач кафедри філософії,
історії та політології Одеського національного
економічного університету
Юшкевич Ю. С.

Ліхачова О. Є., Семко Я. С. Методичні рекомендації «Історія мистецтва»
для самостійної роботи здобувачів вищої освіти, перший (бакалаврський)
рівень вищої освіти, спеціальності: 033 Філософія, 034 Культурологія, 028
Менеджмент соціокультурної діяльності. – Одеса: Ун-т Ушинського, 2021. –
51 с.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
Опис навчальної дисципліни.....	5
Критерії оцінювання.....	9
Змістовий модуль I	
Теоретичні основи історії мистецтва. Особливості початкового етапу розвитку світового мистецтва.....	18
Змістовий модуль II	
Розвиток мистецтва від Середньовіччя до епохи Відродження.....	22
Змістовий модуль III	
Особливості розвитку мистецтва в епоху Нового часу.	24
Змістовий модуль IV	
Змістовий модуль IV. Особливості розвитку мистецтва у Новітні часи.	27
Структура навчальної дисципліни.....	29
Теми практичних занять.....	33
Питання для самостійного дослідження.....	37
Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ).....	39
Питання для самоперевірки.....	40
Контрольні запитання до іспиту.....	42
Рекомендована література.....	44

ВСТУП

Курс «Історія мистецтва» знайомить студентів з основними етапами розвитку архітектурних стилів, живопису, декоративного мистецтва. Основна увага приділяється жанровим особливостям, розвитку національних шкіл, дослідженню шедеврів світового мистецтва та їх творцям. Розвиток мистецтва розглядається у тісному зв'язку з культурно-історичним контекстом. Зазначимо, що серед видів мистецтва особливо інформативними є твори живопису. Цей вид мистецтва, який народився в найдавніші часи, відображає суттєві кроки людської цивілізації. Мистецтво живопису спроможне в повній мірі відобразити розвиток цивілізації, сфокусувати увагу не тільки на красі матеріального світу. Живопис зберігає і розкриває складний світ людських почуттів, найтонші відтінки настрою людини. Живопис супроводжує людство на протязі всієї історії його існування і, з цієї точки зору, може слугувати важливим культурно-історичним джерелом. Саме картини зберігали для майбутніх поколінь образи, обличчя, костюми епох що давно минули. Важливим є і той факт, що фокусуючи увагу на людині та її суспільному житті, мистецтво живопису активно формувало світогляд людини, сприяло розвитку його освіти та культури. Саме з цих причин в курсі «Історія мистецтва» розвиток живопису є одним із головних об'єктів аналізу. Вивчення форми, змісту, художніх прийомів митців надають можливості не тільки отримати нові знання про історію створення шедеврів живопису, але і сприйняти неминущі духовні цінності, які складають їх основу. Тому вивчення курсу «Історія мистецтва» допомагає студентам розширити свої академічні знання, сприяє формуванню більш об'єктивних уявлень про історичне минуле, націлює на використання набутих знань у подальшій професійній діяльності.

Методичні рекомендації з курсу «Історія мистецтва» мають на меті полегшити студентам підготовку до різних видів роботи, передбачених програмою курсу.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, ОПП, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань: 02 Культура і мистецтво	Статус дисципліни: Обов'язкова	
Модулів – 2	Освітньо-професійна програма: 028 Менеджмент соціокультурної діяльності, 033 Філософія, 034 Культурологія	Мова навчання: українська	
Змістових модулів – 4		Рік навчання: 1-й	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: <i>історичний нарис</i>	Спеціальність: 028 Менеджмент соціокультурної діяльності, 033 Філософія, 034 Культурологія	Семестр:	
Загальна кількість годин – 180		1-й, 2-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 5	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Лекції	
		50 год.	
		Практичні, семінарські	
		40 год.	
		Самостійна робота	
		60 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		30 год.	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 50% : 50%

Метою курсу є ознайомлення студентів з головними тенденціями розвитку світового мистецтва, формування їх загальнокультурного та історичного світогляду на витоки та сутність світового мистецтва, набуття знань про явища культури і процеси в їх взаємозв'язку і взаємозалежності, засвоєння і розуміння впливу мистецтва на формування духовної спадщини народів світу.

Передумови для вивчення дисципліни: Навчальна дисципліна «Історія мистецтва» на основі теоретичних знань і практичних умінь, що студенти засвоїли із передбачених програмою базового курсу «Вступ до спеціальності», «Історія України».

Очікувані програмні результати навчання:

(033 Філософія)

ПРН02. Розуміти розмаїття та специфіку філософських дисциплін, знати філософську термінологію.

ПРН03. Знати основні етапи, напрямки в історії світової та вітчизняної філософії.

ПРН04. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики.

ПРН10. Мати навички реферування, систематизованого огляду та порівняльного аналізу філософської та загальнонаукової літератури.

ПРН12. Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.

ПРН13. Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати.

ПРН14. Уникати симуляцій, плагіату та інших виявів академічної недоброчесності у сфері професійної діяльності або навчання.

ПРН15. Мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності.

ПРН16. Вміти застосовувати загальногуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності.

ПРН18. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

(034 Культурологія)

ПРН1. Мати навички критичного мислення, зрозуміло викладати власні думки, здійснювати їх аргументацію.

ПРН2. Аналізувати, коментувати, узагальнювати, наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру.

ПРН3. Створювати логічно і структурно організовані тексти з питань культурології, відповідно до спеціалізації.

ПРН4. Знати та розуміти теоретичні підходи до визначення культури, її проявів та форм існування.

ПРН11. Здійснювати експертну оцінку культурних об'єктів за заданими критеріями та надавати рекомендації щодо їх соціальної актуалізації.

Очікуванні результати навчання дисципліни

Унаслідок вивчення навчальної дисципліни студенти мають

знати:

- історію світового мистецтва та бачити історичні явища культури та мистецтва в їх взаємозв'язку і взаємозалежності;
- основні етапи розвитку світового мистецтва
- основні мистецькі напрямки та історію розвитку мистецьких шкіл
- методологічні та теоретичні основи дослідження історії світового мистецтва.
- мистецтвознавчу лексику
- основні концептуальні напрямки розвитку наукової думки щодо проблем вивчення історії світового мистецтва.
- мову та основні поняття образотворчого мистецтва
- закономірності художньої творчості видатних митців різних історичних епох
- вічні властивості художньої творчості, їх позачасові особливості
- пам'ятки основних культурно-історичних центрів;
- основні проблеми охорони мистецької спадщини

Вміти

- визначати в творі образотворчого мистецтва основні риси художнього стилю.
- виявляти засоби виразності;
- розрізняти твори мистецтва по епохах, стилях, напрямам, школам
- викладати свої думки про творчість митців світового мистецтва;
- сприймати твори образотворчого мистецтва та аргументовано характеризувати своє ставлення до них,
- проводити асоціативні зв'язки з різними видами мистецтв;
- аналізувати твори образотворчого мистецтва, визначати їх зміст, форму, своєрідність.
- бачити та розкривати взаємозв'язки образотворчого мистецтва зі світовою художньою культурою, філософією, літературою, психологією,
- використовувати знання з історії мистецтва для характеристики соціокультурні ситуації в країнах
- інтерпретувати і давати самостійну оцінку культурним феноменам
- оцінювати розвиток вітчизняного мистецтва в контексті світової культури

- концептуалізувати своє розуміння актуальних проблем сучасного етапу розвитку мистецтва;
- проводити мистецтвознавчий аналіз.
- брати участь в груповій дослідницькій мистецтвознавчій роботі
- набути навички використання знань з історії світового мистецтва в навчальному процесі та їх втілення в подальшу викладацьку діяльність.

Інтегральна компетентність (ІК)

(033 Філософія)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі філософії та гуманітаристики або у процесі навчання, що передбачає застосування філософських теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

(034 Культурологія)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми у галузі професійної діяльності культуролога або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів культурології, а також характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

(033 Філософія)

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК02. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК03. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК06. Здатність застосовувати етичні знання у практичних ситуаціях.

ЗК11. Цінування та повага до культурних, соціальних цінностей та мультикультурності.

ЗК12. Здатність діяти на підставі етичних міркувань (мотивів).

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, здоров'язбережувальні та наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку сучасного суспільства та предметної галузі, їх місця у загальній системі знань про природу і розвиток суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку, дозвілля та ведення здорового способу життя.

(034 Культурологія)

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної галузі та професійної діяльності.

ЗК 4. Вміння виявляти, порушувати та вирішувати проблеми.

ЗК 7. Здатність працювати автономно.

ЗК 8. Здатність працювати в команді.

ЗК 9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної галузі, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та розвитку суспільства, техніки й технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні)компетентності (СК)

(033 Філософія)

СК03. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про розвиток основних філософських ідей, учень та напрямків.

СК06. Здатність викладати міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.

СК12. Здатність дотримуватися в професійній діяльності норм інтелектуальної доброчесності.

(034 Культурологія)

СК 3. Здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів;

СК 9. Здатність оцінювати матеріальну та духовну цінність об'єкта культурної спадщини різних історичних періодів та географічних ареалів.

Міждисциплінарні зв'язки: знання навчальних дисциплін: «Вступ до спеціальності», «Історія України», «Філософія» сприяють опануванню студентами курсу «Історія мистецтва».

3. Критерії оцінювання

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні заняття	0 балів	Студент не приймає участі у занятті
	1 бал	Студент приймав пасивну участь у занятті. За вимогою відповідає на прості питання
	2 бали	Студент не впевнено орієнтується у навчальному матеріалі. Може з помилками викласти послідовність подій. Погано орієнтується у загальному контексті, не може зробити ґрунтовні висновки.
	3 бали	Студент орієнтується у періодах розвитку світового мистецтва, відповідає на запитання, але не може сформулювати висновки, не бачить історичний контекст, в які вписані події, що досліджуються.

	4 бали	Студент орієнтується періодах розвитку світового мистецтва, відповідає на запитання, може сформулювати висновки, але не бачить історичний контекст, в які вписані події, що досліджуються.
	5 балів	Студент дає правильну відповідь, розкрив суть питання, вписує події що розглядаються у загальний контекст теми практичного заняття, робить ґрунтовні висновки
Питання для самостійного дослідження. Усна відповідь	0 балів	Студент не виконав завдання
	1 бал	Самостійна тема була засвоєна фрагментовано. Події розглянуті без зв'язку з загальним контекстом проблеми. Студент не володіє понятійним апаратом.
	2 бали	Самостійна робота виконана, але питання дослідженні не досконало. Відповідь студента невпевнена, є помилки у датах. Студент дає вірні характеристики понять, але не повністю розуміє їх сутність.
	3 бали	Самостійна робота виконана без зауважень. Студент вільно володіє тематикою питань. Наводить яскраві приклади, вільно володіє понятійним апаратом, його відповідь логічна, висновки глибокі та повністю відповідають поставленому питанню.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (мистецтвознавче есе)	0 балів	Письмова робота не виконана або не пройшла перевірку на плаґіат
	1 бал	В роботі викладені лише факти. Не визначена суть проблеми. Відсутні всі інші необхідні елементи наукового дослідження.
	2 бали	В роботі викладені факти, визначена актуальність роботи, але відсутні всі інші необхідні елементи наукового дослідження
	3 бали	В роботі викладені факти, визначена актуальність роботи, але історіографічний аналіз зроблено без урахувань методики його виконання. Відсутні всі інші необхідні елементи наукового дослідження
	4 бали	В роботі викладені факти, визначена актуальність роботи, але історіографічний аналіз базується не на широкому комплексі мистецтвознавчої літератури. Відсутні всі інші необхідні елементи наукового дослідження
	5 балів	В роботі викладені факти, визначена актуальність роботи, але історіографічний аналіз не містить висновків. Відсутні всі інші необхідні елементи наукового дослідження
	6 балів	В роботі викладені факти, визначена актуальність роботи. Історіографічний аналіз містить широкий комплекс досліджень, але їх аналіз не глибокий, без висновків. Відсутні всі інші необхідні елементи наукового

		дослідження
	7 балів	В роботі викладені факти, визначена актуальність роботи. Історіографічний аналіз повністю відповідає вимогам. Але зміст роботи містить певні недоліки. Відсутні всі інші необхідні елементи наукового дослідження
	8 балів	В роботі викладені факти, визначена актуальність роботи. Історіографічний аналіз повністю відповідає вимогам. Але мета та наукові завдання сформульовані не вірно. Відсутні всі інші необхідні елементи наукового дослідження
	9 балів	В роботі викладені факти, визначена актуальність роботи. Історіографічний аналіз містить історичні джерела, їх аналіз зроблено добре, висновки ґрунтовні. Але аналіз наукової літератури спирається тільки на наведену у списку літератури. Відсутні всі інші необхідні елементи наукового дослідження
	10 балів	В роботі викладені факти, визначена актуальність роботи. Історіографічний аналіз зроблено добре, висновки ґрунтовні. Але предмет та об'єкт дослідження визначені не вірно. Відсутні всі інші необхідні елементи наукового дослідження
	11 балів	В роботі викладені факти, визначена актуальність роботи. Історіографічний аналіз зроблено добре, висновки ґрунтовні. Аналіз наукової літератури зроблений з дотриманням методики, але висновки зроблені не ґрунтовні. Відсутні всі інші необхідні елементи наукового дослідження
	12 балів	В роботі викладені факти, визначена актуальність роботи. Історіографічний аналіз містить ґрунтовні висновки. Аналіз наукової літератури зроблений з дотриманням методики, висновки ґрунтовні. Але відсутні всі інші необхідні елементи наукового дослідження
	13 балів	В роботі викладені факти, визначена актуальність роботи. Історіографічний аналіз містить історичні джерела, їх аналіз зроблено добре, висновки ґрунтовні. Аналіз наукової літератури зроблений з дотриманням методики, висновки ґрунтовні. Але існують проблеми з викладенням самого матеріалу дослідження. Допущено багато стилістичних помилок.
	14 балів	В роботі викладені факти, визначена актуальність роботи. Історіографічний аналіз містить історичні джерела, їх аналіз зроблено добре, висновки ґрунтовні. Аналіз наукової літератури зроблений з дотриманням методики, висновки ґрунтовні. Вірно визначені мета та наукові завдання дослідження. Але присутні деякі стилістичні помилки.

	15 балів	В роботі викладені факти, визначена актуальність роботи. Історіографічний аналіз містить історичні джерела, їх аналіз зроблено добре, висновки ґрунтовні. Аналіз наукової літератури зроблений з дотриманням методики, висновки ґрунтовні. Вірно визначені мета та наукові завдання дослідження. Вірно визначені об'єкт та предмет дослідження. Текст не має серйозних стилістичних помилок. Але при формулюванні висновків до розділів є певні недоліки.
	16 балів	В роботі викладені факти, визначена актуальність роботи. Історіографічний аналіз містить історичні джерела, їх аналіз зроблено добре, висновки ґрунтовні. Аналіз наукової літератури зроблений з дотриманням методики, висновки ґрунтовні. Вірно визначені мета та наукові завдання дослідження. Вірно визначені об'єкт та предмет дослідження. Але при визначенні методології дослідження допущені певні недоліки.
	17 балів	В роботі викладені факти, визначена актуальність роботи. Історіографічний аналіз містить історичні джерела, їх аналіз зроблено добре, висновки ґрунтовні. Аналіз наукової літератури зроблений з дотриманням методики, висновки ґрунтовні. Вірно визначені мета та наукові завдання дослідження. Вірно визначені об'єкт та предмет дослідження. Визначено методологію дослідження. Є список літератури, але відсутні посилання на використані джерела та літературу у тексті.
	18 балів	В роботі викладені факти, визначена актуальність роботи. Історіографічний аналіз містить історичні джерела, їх аналіз зроблено добре, висновки ґрунтовні. Аналіз наукової літератури зроблений з дотриманням методики, висновки ґрунтовні. Вірно визначені мета та наукові завдання дослідження. Вірно визначені об'єкт та предмет дослідження. Визначено методологію дослідження. Є посилання на використані джерела та літературу у тексті роботи. Але список літератури оформлений не належним чином.
	19 балів	В роботі викладені факти, визначена актуальність роботи. Історіографічний аналіз містить історичні джерела, їх аналіз зроблено добре, висновки ґрунтовні. Аналіз наукової літератури зроблений з дотриманням методики, висновки ґрунтовні. Вірно визначені мета та наукові завдання дослідження. Вірно визначені об'єкт та предмет дослідження. Визначено методологію дослідження. Є посилання на використані джерела та літературу у тексті роботи. Список літератури оформлений належним чином, але студент не зробив висновків до всієї роботи.
	20 балів	Послідовно і логічно викладено суть завдання, наведені всі необхідні матеріали, робота повністю оформлена з

		урахуванням всіх вимог, які існують до оформлення наукових досліджень.
Контрольна модульна робота (тест)	5 балів	Правильні відповіді на запитання першого рівня складності
	10 балів	Правильні відповіді на запитання першого та другого рівня складності
	15 балів	Правильні відповіді на запитання першого, другого та третього рівня складності

Критерії оцінювання підсумкового контролю (іспит)

бали	Критерії
0 балів	Відповіді на запитання відсутні.
1-5 балів	Відповіді на запитання неповні, невпевнені. Відсутні приклади практичного використання набутих знань.
6-10 балів	Студент не вміє логічно думати, робити власні висновки. Відповіді на запитання формальні, книжкові. Не наведено прикладів практичного використання в освітньому процесі
11-15 балів	Відповіді на запитання загалом правильні, проте наявні помилки у визначеннях. Студент намагається робити власні висновки, наводить приклади практичного використання в освітньому процесі.
16-20 балів	Студент уміє розмірковувати, робити власні висновки. Відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90 – 100 А)	Студент розуміє та вільно аналізує розмаїття та специфіку філософських дисциплін, відмінно знає термінологію. Має відмінний хист до набуття спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи. Вміє критично осмислювати проблеми на межі предметних галузей. Демонструє навички дослідницької та інноваційної діяльності. Вміє зрозуміло і недвозначно донести власні висновки, обґрунтувати їх. Вміє аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики. Мати відмінні навички реферування, систематизованого огляду та порівняльного

	аналізу філософської та загальнонаукової літератури. Вміє пояснювати та аналізувати новітні досягнення з всесвітньої історії, історіографії та мистецтвознавства. Демонструє відмінні навички публічних виступів, участі у дискусії з певної наукової проблеми, у різних формах наукової комунікації. Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати. Здатен до інтерпретування історичних процесів в контексті загальноісторичного всесвітнього простору. Вміє відмінно застосовувати набуті знання при вирішенні наукових, навчально-методичних проблем. Вміє виявляти і критично осмислювати історичні та мистецтвознавчі джерела різних видів, аналізувати наукові тексти та узагальнювати цю інформацію. Вміє оцінювати події та діяльність людей в історичному процесі з позиції загальнолюдських та національних цінностей. Демонструє широкий світогляд, відмінно орієнтується у культурно-історичних питаннях. Має стійкі переконання щодо важливості інтелектуального сумління, уникає симуляції і плагіату. Вміє застосовувати загальногуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності. Здатен до приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування. Демонструє відмінні навички до роботи у команді. Демонструє широкий світогляд, відмінно орієнтується у культурно-історичних питаннях. Студент демонструє здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів науки. Застосовувати загальнонаукові, загальноісторичні та спеціально історичні методи для констатації прямих та виявлення прихованих історичних фактів джерел та їх інтерпретації. Відрізнити специфіку у підходах до вирішення проблем в галузі філософії та мистецтвознавства представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки. Вміє здійснювати дослідження з філософії, всесвітньої історії, історіографії, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших наук. Вміє виявляти та описувати історико-мистецтвознавчі факти, що відображують історію певного регіону; відмінно орієнтуватись у досягненнях і проблемах регіональної мистецтво-охоронної діяльності.
Добре (82-89 В)	Студент добре розуміє розмаїття та специфіку філософських дисциплін, знає термінологію. Має гарний хист до набуття спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи. Вміє критично осмислювати проблеми на межі предметних галузей. Демонструє навички дослідницької діяльності. Вміє зрозуміло і недвозначно донести власні висновки, але при їх обґрунтуванні допускає певні недоліки. Вміє аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики. Має добрі навички реферування, систематизованого огляду та порівняльного аналізу філософської та загальнонаукової літератури. Вміє пояснювати новітні досягнення з всесвітньої історії, історіографії та мистецтвознавства, але при їх аналізі допускає певні

	недоліки. Демонструє відмінні навички публічних виступів, участі у дискусії з певної наукової проблеми, у різних формах наукової комунікації. Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати. Здатен до інтерпретування історичних процесів в контексті загальноісторичного всесвітнього простору. Вміє відмінно застосовувати набуті знання при вирішенні наукових, навчально-методичних проблем. Вміє виявляти і критично осмислювати історичні та мистецтвознавчі джерела різних видів, аналізувати наукові тексти та узагальнювати цю інформацію. Вміє оцінювати події та діяльність людей в історичному процесі з позиції загальнолюдських та національних цінностей. Демонструє широкий світогляд, добре орієнтується у культурно-історичних питаннях. Має стійкі переконання щодо важливості інтелектуального сумління, уникає симуляції і плагіату. Вміє застосовувати загальногуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності. Здатен до приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування. Демонструє добрі навички до роботи у команді. Демонструє широкий світогляд, добре орієнтується у культурно-історичних питаннях. Студент демонструє здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів науки. Застосовувати загальнонаукові, загальноісторичні та спеціально історичні методи для констатації прямих та виявлення прихованих історичних фактів джерел та їх інтерпретації. Відрізняти специфіку у підходах до вирішення проблем в галузі філософії та мистецтвознавства представників різних наукових напрямів та шкіл, але при їх критично осмислюванні допускає певні недоліки. Вміє здійснювати дослідження з філософії, всесвітньої історії історіографії, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших наук. Вміє виявляти та описувати історико-мистецтвознавчі факти, що відображують історію певного регіону; добре орієнтуватись у досягненнях і проблемах регіональної мистецтво-охоронної діяльності.
(74-81 С)	Студент добре розуміє розмаїття та специфіку філософських дисциплін, знає термінологію. Має гарний хист до набуття спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, але у в контексті дослідницької роботи має значні недоліки. Вміє осмислювати проблеми на межі предметних галузей. Вміє зрозуміло донести власні висновки, але при їх обґрунтуванні допускає певні недоліки. Вміє аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики. Має добрі навички реферування, систематизованого огляду та при порівняльному аналізі філософської та загальнонаукової літератури припускає помилки. Вміє пояснювати

	новітні досягнення з всесвітньої історії, історіографії та мистецтвознавства, але при їх аналізі допускає певні недоліки. Демонструє гарні навички публічних виступів, участі у дискусії з певної наукової проблеми, у різних формах наукової комунікації. Критично оцінювати власну позицію та знання, але при перевірці отриманих результатів не завжди дотримується критичного підходу. Вміє відмінно застосовувати набуті знання при вирішенні наукових, навчально-методичних проблем. Вміє добре осмислювати історичні та мистецтвознавчі джерела різних видів, але при їх аналізі допускає помилки, не завжди може узагальнити отриману інформацію. Вміє оцінювати події та діяльність людей в історичному процесі з позиції загальнолюдських та національних цінностей. Демонструє гарний світогляд, добре орієнтується у культурно-історичних питаннях. Має стійкі переконання щодо важливості інтелектуального сумління, уникає симуляції і плагіату. Вміє застосовувати загальногуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності. Демонструє добрі навички до роботи у команді. Добре орієнтується у культурно-історичних питаннях. Студент демонструє здатність розв'язувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі навчання. Застосовувати загальнонаукові, та спеціальні методи для констатації прямих фактів та при їх інтерпретації допускає серйозні помилки. Відрізняти специфіку у підходах до вирішення проблем в галузі філософії та мистецтвознавства представників різних наукових напрямів та шкіл, але при їх критично осмислюванні допускає певні недоліки. Вміє здійснювати дослідження з філософії, тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших наук. Вміє описувати історико-мистецтвознавчі факти, що відображують історію певного регіону; має поверхносні знання з проблем регіональної мистецтво-охоронної діяльності.
(64-73 D)	Студент добре розуміє специфіку філософських дисциплін, але допускає помилки у термінології. Має гарний хист до набуття спеціалізованих концептуальних знань, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, але у в контексті дослідницької роботи має значні недоліки. Не вміє осмислювати проблеми на межі предметних галузей. Вміє зрозуміло донести власні висновки, але при їх обґрунтуванні допускає серйозні недоліки. При аналізі та коментуванні літератури з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики допускає помилки. Має добрі навички реферування, та при порівняльному аналізі філософської та загальнонаукової літератури припускає помилки. Вміє пояснювати новітні досягнення з всесвітньої історії, історіографії та мистецтвознавства, але при їх аналізі допускає серйозні недоліки. Демонструє гарні навички публічних виступів, але пасивно приймає участь у дискусії з певної наукової проблеми. Критично

	оцінювати власну позицію та знання, але при перевірці отриманих результатів не завжди дотримується критичного підходу. Не впевнено орієнтується у проблемі застосовування набутих знання при вирішенні наукових, навчально-методичних проблем. Вміє оцінювати події та діяльність людей в історичному процесі з позиції загальнолюдських та національних цінностей. Допускає серйозні недоліки у складних культурно-історичних питаннях. Має стійкі переконання щодо важливості інтелектуального сумління, уникає симуляції і плагіату. Не завжди вміє застосовувати загальногуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності. Не завжди демонструє добрі навички до роботи у команді. Орієнтується у культурно-історичних питаннях. Студент демонструє здатність розв'язувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі навчання з допомогою викладача. Застосовувати загальнонаукові, та спеціальні методи для констатації прямих фактів та при їх інтерпретації допускає серйозні помилки. Відрізняти специфіку у підходах до вирішення проблем в галузі філософії та мистецтвознавства представників різних наукових напрямів та шкіл, але при їх критично осмислюванні допускає певні недоліки. Вміє здійснювати дослідження з філософії, тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших наук з допомогою викладача. Вміє описувати історико-мистецтвознавчі факти, що відображують історію певного регіону з допомогою викладача; має поверхносні знання з проблем регіональної мистецтво-охоронної діяльності.
Задовільно (60-63 E)	Студент демонструє слабку здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі навчання. Стикається з певними проблемами при застосуванні певних теорій та методів науки. Демонструє навички дослідницької діяльності. Не завжди вміє зрозуміло донести власні висновки. Демонструє слабкі навички до роботи у команді. Має значні недоліки при поясненні та аналізі філософських, мистецтвознавчих проблем. Допускає певні недоліки при критичному осмисленні новітніх досягнень науки. Демонструє слабкі навички публічних виступів. Вміє виявляти і критично осмислювати наукові джерела з опорою на корективи з боку викладача, стикається з проблемами при необхідності узагальнення інформації. Слабо орієнтується у культурно-історичних питаннях.
Незадовільно (35-59 FX)	Не має навичок дослідницької діяльності. Не вміє зрозуміло донести власні думки. Демонструє слабкі навички до роботи у команді. Припускає грубі помилки при поясненні філософських, мистецтвознавчих проблем. Не має хисту до критичного осмислення матеріалу, що вивчається. Демонструє слабкі навички публічних виступів. Не вміє виявляти і критично осмислювати наукові джерела, стикається з неможливістю узагальнення інформації без значної

	допоиоги викладача. Слабо орієнтується у культурно-історичних питаннях.
--	---

4. Засоби діагностування результатів навчання

- командні проекти;
- реферати;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- творчо-дослідницькі самостійні завдання;
- індивідуальні завдання.

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I

Теоретичні основи історії мистецтва. Особливості початкового етапу розвитку світового мистецтва.

Тема 1. Вступ в історичне вивчення мистецтва

Кожне мистецтво має свою специфіку, ставить перед собою особливі задачі і застосовує для їх рішення свої специфічні прийоми. Разом з тим мистецтвам властиві деякі загальні риси, що поєднують їх у визначені групи. Розподіл мистецтв по цих загальних ознаках називається класифікацією мистецтва. Ця класифікація мистецтв дозволяє ближче підійти до розуміння самої сутності того або іншого мистецтва.

Тема 2. Класифікація мистецтва.

Найбільш розповсюдженою є класифікація на просторові і тимчасові мистецтва. До просторових мистецтв відносять архітектуру, скульптуру, живопис, тому що їхні форми розгортаються в просторі, тоді як музику, міміку і поезію – до тимчасових мистецтв, тому що їхні форми існують у часі. В інші групи поєднуються мистецтва, якщо їх поділяти по ознаці використання художніх засобів – на прямі, або безпосередні, і непрямі, або опосередковані, мистецтва. До безпосередніх мистецтв відносять міміку, поезію, почасти музику, де художник може обійтися без особливих інструментів і матеріалів, одним людським тілом і голосом; до непрямих, опосередкованих, - архітектуру, скульптуру, живопис, де художник користується особливими матеріалами і спеціальними інструментами.

У характеристиці образотворчих мистецтв ми звертаємося насамперед до графіки. Графіка – це саме популярне з образотворчих мистецтв. Графіка в багатьох випадках є підготовчою стадією для інших мистецтв (як ескіз, начерк, проект, креслення), і в той же час графіка – популяризатор інших мистецтв (так називана репродукційна графіка). Термін «графіка» - грецького кореня; він походить від дієслова «graphein», що значить скребити, дряпати, писати, малювати.

Малюнок. Можна простежити послідовну еволюцію в розвитку малюнка: від втиснених ліній до ліній намальованих, від контуру до силуету, до штрихування, до тону, барвистій плямі.

Скульптура. Скульптура по своїм стилістичним прийомам – дуже просте, по своєму тематичному репертуарі досить обмежене, по проблем і задачам дуже ясне і конкретне мистецтво. Скульптура звичайно розвивається в тісному контакті з архітектурою. Це взаємне тяжіння скульптури й архітектури підкреслює спільність їхньої матеріальної природи.

Живопис. Якщо архітектура створює простір, а скульптура – тіла, то живопис з'єднує тіла з простором, фігури з предметами разом з їх оточенням, з тим світлом і повітрям, у якому вони живуть. При цьому, на відміну від графіки, живопис втілює образи у фарбах, у всьому їхньому блиску і багатстві і при будь-якому освітленні. Живопис – це мистецтво площини й однієї точки зору, де простір і об'єм існують тільки в ілюзії. Важливе значення має основа, на якій пише живописець, тому що вона значною мірою визначає міцність, техніку і стиль живопису.

Архітектура. Її особливості й основні стилі.

Тема 3. Історичні закономірності розвитку мистецтва

Формування художніх стилів як відображення соціально-історичних процесів у системі взаємодії мистецтва та суспільства. Дефініція стилю. Канон і стиль. Категоріальні характеристики художніх стилів. Еволюція художніх стилів. Характеристика образної системи окремих художніх стилів (романський, готика, ренесанс, бароко, рококо, класицизм). Художні стилі XIX та XX століть і дискусійність їхньої ідентифікації в окремих видах мистецтва.

Формування художніх напрямів у процесі еволюції мистецтва. Художній стиль та художній напрям. Еволюція художніх напрямів XVIII – першої половини XIX ст. Взаємодія та полеміка художніх напрямів другої половини XIX ст. Модернізм як парадигма мистецтва XX ст. Постмодернізм у мистецтві

Формування художніх методів. Категорія методу в мистецтвознавстві. Генеза методів реалізму та романтизму. Романтизм як стиль, як напрям і як метод. Специфіка романтичного світогляду та художнього образу. Еволюція реалізму. Специфіка реалізму в різних видах мистецтва. Реалізм у мистецтві XX ст.

Тема 4. Виникнення й особливості первісного мистецтва

Незважаючи на примітивний спосіб життя, людина вже на рубежі 40 – 30 тисячоріч (середнього і пізнього палеоліту) намагається знайти спосіб вираження своїх духовних потреб, що знаходяться ще в зародковому стані. У первісної людини з'явилися перші релігійні представлення; мистецтво також послужило для їхнього закріплення і вираження. Основним джерелом вивчення первісного суспільства є археологічні пам'ятники.

Мистецтво епохи палеоліту (35 – 10 тис. до н.е.) Пізній палеоліт – найбільш важливий для вивчення мистецтв етап. Це час народження перших релігійних поглядів: магії, тотемізму й анімістичних представлень. На початку пізнього палеоліту з'являються гравіровані зображення, малюнки, зроблені фарбою, рельєф і кругла скульптура.

Основним районом поширення настінного живопису палеоліту можна вважати територію сучасної Франції й Іспанії. У людей часу Оріньяк були вже якісь своєрідні, як би театралізовані представлення, що носять магічний характер. У цей же період створюються твори круглої скульптури з м'яких порід каменю і кістки. Шедеври мадленського живопису з Альтамірської печери (Іспанія) і печер Франції (Фон-де-Гом, Ляско, Руфіньяк). В епоху Мадлен одержують подальший розвиток кругла скульптура і рельєф.

Мистецтво епохи мезоліту (10 – 6 тис. до н.е.). Найбільш яскраві пам'ятники виявлені на скелях Східної Іспанії (Іспанський Левант), на Кавказі й у Середній Азії.

Тема 5. Мистецтво епохи неоліту, бронзи та епохи заліза

Мистецтво епохи неоліту (6 – 2 тис. до н.е.). Для неоліту характерна нова техніка обробки кам'яних знарядь. На художньо оформлених предметах починають особливо широко з'являтися стилізовані абстрактні мотиви, що складаються в закінчений орнамент. Трипільська культура.

Мистецтво епохи бронзи (2 тис. до н.е.). Підсилюється локалізація культур. Художня обробка металу стає одним з основних видів творчості. Архітектура. Мегалітична архітектура, що з'явилася в цей час у багатьох місцях Європи й Азії і свідчить про великі зміни, що відбулися в житті первісної людини. Мегалітичні будівлі можна розділити на три види: менгіри, дольмени і кромлехи.

Мистецтво епохи заліза (1 тис. до н.е.). Розвивається й ускладнюється духовна культура. У деяких областях діяльності підсилюється спеціалізація, виділяються художники, співаки і розповідачі казок, творці або хоронителі усної творчості, майстри прикладного мистецтва, діяльність яких найчастіше була покликана зміцнювати і прославляти владу верхівки. Скіфська культура.

Тема 6. Мистецтво Стародавнього Єгипту

Додинастичний період (кінець 5 – 4 тис. до н.е.). Розкопки поховань дають відомості про характер і рівень розвитку культури й образотворчого мистецтва Єгипту самого раннього часу. В образотворчому мистецтві цієї пори вже з'явився образ людини.

Мистецтво епохи Раннього царства (приблизно з 3000 по 2800 р. до н.е.). Архітектура Раннього царства. Скульптура Раннього царства представлена статуями і статуетками богів, царів, знатних осіб, слуг, служниць і полонених.

Мистецтво епохи Стародавнього царства (28 – 23 ст.ст. до н.е.). Заупокійний культ у Стародавньому царстві одержав подальший розвиток. Архітектура. Ведуче положення в єгипетському мистецтві вже із самих ранніх часів зайняла архітектура. Значення і роль пірамід. Піраміди 27 ст. до н.е. у Гізі. Великий сфінкс. Скульптура. Стил скульптури Древнього царства склався на основі заупокійного культу. Скульптура в значній мірі підкорялася також формам і пропорціям архітектури.

Мистецтво епохи Середнього царства (21 – 18 ст.ст. до н.е.). Архітектура. У будівельній практиці першої половини Середнього царства виробився новий етап заупокійного храму. Пірамідні комплекси з заупокійним храмом, коридором і входом у долині споруджували і фараони XII династії. Скульптура. Царські статуї. Рельєф і розписи. В оформленні інтер'єрів епохи Середнього царства поряд з розфарбованими рельєфами значне місце вже приділяється власне розписам.

Мистецтво середини Нового царства. Час правління Аменхотепа IV (Ехнатона) (перша половина 14 в. до н.е.). Архітектура. Місто Ахетатон. Скульптура. В ці роки, як і колись, скульптура відігравала велику роль у значеннєвому оформленні палаців, храмів і гробниць. У рельєфах і розписах часу Ахетатона зберігаються немало канонічних рис. Художнє ремесло. Стил творів цієї сфери творчості відрізняється образною і пластично-колірною витонченістю і дуже великою декоративністю.

Мистецтво Пізнього періоду (11 – 4 ст.ст. до н.е.). У зв'язку з такою частою зміною центральної влади і недостатчею засобів у Пізній період зводили дуже мало монументальних будівель. Короткий розквіт мистецтва завдяки деякому підйомові економіки спостерігається під час правління саїської династії. Деяке пожвавлення художнього життя наступило при ефіопській династії, з кінця VIII по першу половину VII ст. до н.е.

Тема 7. Античне мистецтво

Історія вивчення античного мистецтва. Характеристика визначних збірок античного мистецтва в музеях світу. На відміну від давньоєгипетських пам'ятників, покликаних прославляти загробне життя, античні духовні і матеріальні цінності мали інше

призначення. Головне місце в живописі і скульптурі того часу займав образ людини, що жила реальним життям, брала участь у спортивних змаганнях або військових боях.

Кращі твори античного мистецтва звичайно зв'язують із представленнями про художню досконалість і недосяжний художній образ.

Виникнення і поширення античного мистецтва. Античне мистецтво, зародилось на півдні Балканського півострова, островах Егейського архіпелагу і західному узбережжі Малої Азії, досягло найвищого розквіту в давньогрецьких полісах V – IV ст.ст. до н.е. Термін «античне мистецтво» (від латинського *antiquus* – «давній») з'явився наприкінці XV сторіччя в Італії і міцно ввійшов у європейську культуру.

Історія відкриття Крито-Мікенської культури. Історична інтерпретація міфологічних джерел про острів Крит і мінойську культуру. Особливості архітектурно-планувальної структури критських палаців. Система декорування палацових приміщень. Мистецтво Кіклад. Мінойське мистецтво. Фресковий розпис. Скульптура мінойського періоду. Археологічні розкопки на острові Санторин. Мистецтво Ахейської держави. Особливості творчості мікенських майстрів.

Тема 8. Грецька архаїка та мистецтво класичної Греції

Цитаделі-акрополі материкової Греції. Гробниці ахейських царів. Сюжети і художньо-стилістичні особливості ахейського живопису та скульптури. Грецька архаїка. Умови формування грецького мистецтва періоду архаїки. Тематика розпису і вазописи. Килимовий стиль вазопису. Чорнофігурний стиль вазопису. Червонофігурний стиль вазопису. Майстри червонофігурного стилю (майстер Дуріс). Вазописець з Афін майстер Панайтія. Мистецтво класичної Греції. Центром розвитку грецької класичної культури стали Афіни, Північний Пелопоннес, острови Егейського моря. Фахівці поділяють грецьке класичне мистецтво на три періоди: ранній (перша половина V ст. до н.е.), зрілий або високий (друга половина V ст. до н.е.), і пізній (400 – 325 р. до н.е.). Рання і зріла класика були часом найвищого розквіту мистецтва грецького поліса. Тематика античного живопису. Уже тоді художники почали використовувати світлотіньові ефекти, ілюзорність сприйняття, намагаючись домогтися абсолютної ідентичності із зображуванним предметом. Головним об'єктом образотворчого мистецтва в той час була людина. Роботи Брига. Роботи Онесіма і Ніобіда. Білофоний розпис. Роботи Полігнота й Аполлодора. Роботи Зевксиса. Грецьке мистецтво епохи еллінізму. Вперше в творах майстрів класичного мистецтва одержав художнє вираження ідеал досконалої людини.

Тема 9. Мистецтво Стародавнього Риму

Мистецтво Давньої Італії. Етрурія та специфіка етруського мистецтва. Мистецтво республіканського Риму. Римський характер і моральні принципи римської культури. Проблема культурних запозичень і самобутності римської художньої культури. Розвиток громадської архітектури. Синтез мистецтв у контексті художньо оформленого державного ритуалу: Форум-Ромарум. Формування портретного жанру.

Мистецтво імператорського Риму. Утвердження придворного мистецтва. Августівський класицизм. Становлення історичного рельєфу. Римський домус і чотири стилі помпейського живопису. Синтез мистецтв у “Золотому домі” Нерона. Типологія римської мозаїки. Основні пам'ятки давньоримської архітектури. Розвиток портретної скульптури. Принципи єднання мистецтв у творчості Аполлодора Дамаського: форум Траяна, Пантеон, вілла Адріана в Триволі. Синтез античних та варварських начал у мистецтві пізньої імперії. Мистецтво римських провінцій. Фаюмський портрет. Улюблені жанри. У культурі могутньої Римської держави перевага віддавалася тим видам мистецтва, що мають практичне значення (цивільна архітектура, індивідуальний портрет у скульптурі, оповідальний історичний рельєф). Інкрустаційний стиль. У XIX ст. помпейські стінні розписи були поділені на чотири стилі відповідно до визначених

історичних періодів: інкрустаційний (II – початок I ст. до н.е.), архітектурно-перспективний (80 – 30 р. до н.е.), орнаментальний (перша половина I ст. до н.е.) і фантазійний. Рельєфні зображення інкрустаційного стилю, що відрізняються глибиною і чистотою тонів, нагадують настінні панно з кольорового мармуру. Архітектурно-перспективний стиль. Розписи другого, архітектурно-перспективного, стилю, у порівнянні з площинними зображеннями першого, більш об'ємні. Досить часто в розписах другого стилю фігурують зображення садових і міських ландшафтів. Орнаментальний стиль. Третій помпейський стиль живопису відповідає стриманому, парадно-умовному мистецтву періоду правління імператора Августа. Фантазійний стиль. Розписи четвертого стилю свідчать про зміни в смаках римських патриціїв. Орнаментальна частина настінних зображень здобуває характер фантастичних архітектурних композицій, у центрі яких розташовуються динамічні картини, написані з урахуванням просторової перспективи. Християнське мистецтво Рима. У IV ст. н.е. у культурі, що переживала занепад Римської імперії особливе значення придбало християнське мистецтво, що зародилося ще в I ст. н.е. Поступове ускладнення образів приводить до появи в мальовничому християнському мистецтві сюжетних оповідальних зображень, зв'язаних із заупокійним культом. Твори більш пізнього періоду відрізняються умовністю і схематизмом.

Змістовий модуль II

Розвиток мистецтва від Середньовіччя до епохи Відродження

Тема 10. Розвиток мистецтва Середньовіччя

Умови формування мистецтва епохи Середньовіччя. Епоха Середньовіччя тривала більш 12 століть і залишила багату культурну спадщину. Період раннього Середньовіччя починається з розпаду рабовласницької Римської імперії, що відбувався паралельно з занепадом мистецтва. У цей час утворилося дві самостійних держави: Візантія і Західна Римська імперія. Візантія, на відміну від Західної Римської імперії, зуміла устояти перед навалом варварів і стала єдиним хоронителем традицій елліністичної культури. Німецькі племена принесли із собою культуру, що знаходилась на більш низькому ступені розвитку, ніж римська.

Мистецтво римлян на початку цього періоду було забуто, а елліністична культура знищена. Саме тому раннє європейське мистецтво відрізняється деяким примітивізмом і має національні мотиви, перейняті в древніх варварських племен. Структура художньої культури Середньовіччя. Формування художніх стилів у середньовічній культурі. Еволюція видів та жанрів мистецтва. Роль канону в середньовічному мистецтві: історично-типологічний і семіотичний аспекти. Проблема карнавалізації в мистецтві Середньовіччя.

Ранньохристиянське мистецтво. Виникнення християнства і криза античної культури. Розписи римських катакомб: кристалізація художніх особливостей та утвердження символічної мови християнського мистецтва. Становлення культової християнської архітектури: базиліка та центричний тип храму. Складання християнської іконографії. Ранньохристиянські мозаїки Риму.

Тема 11. Мистецтво Візантії.

Мистецтво Візантії. Для візантійського мистецтва були характерні глибока релігійність, строгі норми і канони. Розписи і мозаїка Візантії. Християнство як ідеологічна основа візантійської культури. Античність і Візантія. Символізм середньовічного мислення. Релігійно-філософські аспекти синтезу в мистецтві Візантії. Основні етапи розвитку візантійського мистецтва. Мистецтво ранньовізантійського періоду. Епоха Юстиніана і формування самобутнього візантійського художнього стилю. Розробка купольного типу храму. Софія Константинопольська: конструктивні особливості та символіка візантійського храму. Мозаїки Равенни V – VII ст. Мистецтво середньовізантійського періоду. Іконоборство та його естетичний вплив на художню

культуру Візантійської імперії. Утвердження і конструктивний принцип хрестово-купольної церкви. Найбільше яскраво мальовниче мистецтво Візантії представлено в християнських храмах. Візантійський іконографічний канон. Мистецтво пізньовізантійського періоду. „Палеологівське Відродження” та особливості художньої системи візантійського живопису. З кінця XI ст. у мальовничому мистецтві міняється основна тема зображення. У першу чергу це було зв'язано з появою так званих іконоборців. Особливості архітектури Візантії. Вплив візантійської культури на мистецтво Західної Європи і Київської Русі. Пізніше візантійське мистецтво пережило новий підйом, а після 1453 р. продовжилося в мистецтві Древньої Русі, що перейняла від Візантії разом із християнством типи храмів і ікон. Християнське мистецтво Древньої Русі. З прийняттям християнства в російському образотворчому мистецтві відбулися значні зміни, тісно зв'язані з візантійським впливом. Роботи Феофана Грека. Роботи Андрія Рубльова.

Тема 12. Середньовічне мистецтво Західної Європи

Романське мистецтво. Конструктивні особливості романської базилики. Синкретизм скульптурних й архітектурних форм романського храму. Архітектурні школи Франції. Романське мистецтво Італії. Романське мистецтво Німеччини.

Готичне мистецтво. Розвиток європейської міської культури. Теологія абата Сюгерія та нова концепція храму як моделі космосу. Конструктивні та художньо-стилістичні особливості готичної архітектури. Синтетичний ансамбль готичного собору. Традиційна періодизація готичного мистецтва. Куртуазний стиль у мистецтві пізнього Середньовіччя.

Готика у Франції. Основні етапи розвитку готичної архітектури Франції. Готична скульптура Франції: основні пам'ятки, іконографія та стиль. Еволюція вітражного мистецтва. Ранній період французького станкового живопису. Паризька школа мініатюри. Готика в Німеччині. Архітектура та монументальна скульптура Бамберга, Магдебурга, Наумбурга. Готика в Англії. Основні етапи розвитку готичної архітектури Англії. Англійська меморіальна пластика. Мистецтво тріченко в Італії. Творчість Чімабуе. Живописна реформа Джотто.

Тема 13. Мистецтво епохи Відродження

Умови виникнення епохи Відродження. Характеристика основних періодів розвитку і регіональних особливостей. Початок XV ст. було ознаменовано великими змінами в мистецтві Західної Європи. Нове світовідчуття сприяло розвитку наукових знань і одночасно підривало віру у всемогутність церкви. Відношення, що змінилося, до життя спричинило за собою потребу в новому мистецтві. Ідеальним зразком стала вважатися антична епоха, а предметом поклоніння – античне мистецтво. Епоха Відродження поділяється на три періоди: Раннє Відродження (XV ст.), Високе Відродження (перша третина XVI ст.) і Пізнє Відродження (кінець XVI ст.). Найважливішим культурним і художнім центром нового мистецтва стала Флоренція, потім – Рим і Венеція.

Раннє Відродження. У цей період художники навчилися точно зображувати природні пози людини, передавати її різноманітні емоції, прагнули правильно фіксувати простір, світло і тінь. Роботи Мазаччо й Анджеліко. Роботи Доменіко Венеціано. Роботи Сандро Ботічеллі.

Живопис періоду Високого Відродження. Полотнини цього періоду виконані в лінійній перспективі, тобто строго урівноважені по побудові. Роботи Леонардо да Вінчі. Роботи Мікеланджело Буонароті. Роботи Рафаеля Санті. Роботи Тиціана.

Живопис Пізнього Відродження. Із середини XVI ст. Італія переживала занепад мистецтва, зв'язаний з посиленням феодальної реакції і гнітом католицької церкви. Культура Відродження зосередилася у Венеції, що усе ще залишалася могутньою республікою. Представниками Пізнього Відродження були Паоло Веронезе і Якопо

Тінторето. Нідерландський живопис. Роботи Хуберта і Яна ван Ейков. Роботи Хієронімуса Босха. Німецьке Відродження. Роботи Матіса Грюневальда. Роботи Альберта Дюрера. Французьке Відродження.

Маньєризм. Розвиток маньєризму. Маньєризм зародився в Італії. Творчість ранніх маньєристів – Я. Понтормо, Ф. Россо, Ф. Парміджаніно. Твори маньєристів відрізняються незвичайністю художніх прийомів і ускладненістю. У роботах великих майстрів того часу – Д. Вазарі, Ф. Цукарі, Б. Челіні – одночасно з'єднуються риси маньєризму і Ренесансу.

Тема 14. Мистецтво італійського Ренесансу.

Передумови розвитку італійського мистецтва Відродження. Міський характер ренесансної культури. Відродження й Античність. Відродження і Середньовіччя. Секуляризація культури. Нова концепція історії та природи. Гуманізм та індивідуалізм як визначальні риси культури Відродження. Людина в мистецтві Відродження. Періодизація Ренесансу. Ренесансний стиль життя: Флоренція XV ст.

Мистецтво кватроченто. Полеміка з готикою: діяльність Філіппо Брунелескі. Характерні риси ренесансної архітектури. Італійський ренесансний палаццо. Основні тенденції у живописі Флоренції XV ст. Новаторство Мазаччо. Синтез раціональних та ідеальних істин у творчості П'єро делла Франческа. “Куртуазний” ідеал Беноццо Гоццолі. Видовищність релігійного живопису Доменіко Гірландайо. Творчість Сандро Ботічеллі. Живопис Центральної Італії. Гуманізм в образотворчому мистецтві Північної Італії. Живопис кватроченто у Венеції. Міф і реальність у творчості Джованні Белліні. Скульптура кватроченто: впливи античної та готичної скульптури, розширення тематичного діапазону. Поява нових жанрів і видів пластичного мистецтва. Творчість Лоренцо Гіберті. Становлення стилістичних особливостей ренесансної скульптури: творчість Донателло. Кругла статуя у творчості Андреа Вероккіо.

Тема 15. Мистецтво високого Відродження.

Універсалізм Леонардо да Вінчі. Поєднання традицій античності та християнської благодаті у творчості Рафаеля Санті. Різносторонній геній Мікеланджело Буонаротті.

Проблема стилю в образотворчому мистецтві чінквіченто в Італії. Живопис чінквіченто у Венеції. Новаторство Джорджоне. Перший живописець Венеціанської республіки – Тиціан Вечеллі. Маньєризм у Венеції: Тінторетто і Паоло Веронезе. Цілісна структура архітектури Андреа Палладіо.

Італійське мистецтво і маньєризм Іспанії: творчість Ель Греко в Толедо.

Просторово-образна система ренесансного художнього синтезу. Принципи об'єднання монументального живопису й архітектури в мистецтві італійського Відродження. Теорія перспективи. Типологія композиційної побудови живописних творів: “архітектонічна” композиція, “килимова” композиція, композиція “театральної сцени”, композиція “крупного плану”. Еволюція композиційної побудови портрета. “Закони краси” людини: ренесансні пропорції. Колір і світло в живописі Відродження.

Значення мистецтва італійського Відродження для формування європейського мистецтва нового часу.

Змістовий модуль III

Особливості розвитку мистецтва в епоху Нового часу.

Тема 16. Мистецтво Північного Відродження

Північний тип культури Відродження. Збереження національних середньовічних традицій та вплив італійського Відродження. Засади протестантської моралі. Великі географічні та наукові відкриття та їхній вплив на розвиток європейської культури і мистецтва.

Ренесансний живопис Нідерландів. Вівтарні композиції XV ст. Ренесансні ідеали та середньовічний спіритуалізм у творчості Губерта і Яна ван Ейків. Творчість Рогіра ван дер Вейдена. Теми й образи Ієронімуса Босха. Проблема стилю в нідерландському мистецтві

XVI ст. Інтелектуалізм живопису Пітера Брейгеля Мужичького.

Ренесансний живопис Німеччини. “Синтетична” особистість Альбрехта Дюрера: теоретичні трактати, живописна спадщина, гравюри, рисунок. Художня мова Альбрехта Альтдорфера. Ізенгеймський віттар Матіаса Грюневальда. Портрети Ганса Гольбайна. Особливості образної системи Лукаса Кранаха.

Ренесансна художня культура Франції. Утвердження ренесансних форм в архітектурі: французьке шато. Перший великий художник французького Відродження – Жан Фуке. Портретна галерея Жана Клуе. Принципи взаємодії мистецтв у стилістиці маньєризму. Школа Фонтблоса.

Тема 17. Мистецтво Нового часу

Мистецтво XVII ст. Соціально-економічний та моральний контекст європейської культури XVII ст. Антиномія барокової картини світу. Вплив філософського раціоналізму на культуру Нового часу. Ідеологія абсолютизму на її вплив на всі сфери художньої культури XVII ст. Проблема стилю в мистецтві XVII ст. Відображення суспільної поляризації в художніх стилях. Теорія жанрів.

Мистецтво Італії. Зародження та розвиток архітектури бароко в Італії: собор Іль Джезу в Римі. Експерименти з простором в архітектурі Л.Берніні та Ф.Борроміні. Станкова та монументально-декоративна скульптура Л.Берніні. Новаторство Караваджо. Караваджизм: учні і послідовники. Болонська академія братів Каррачі.

Мистецтво Фландрії. Провідна роль малярства в системі образотворчих мистецтв. Франко-фламандська школа живопису: П.П.Рубенс. Портрети Яна Ван Дейка. Побутовий жанр у творчості Я.Йорданса. Натюрморти Ф.Снайдерса.

Мистецтво Голландії. Демократизація та багатожанровість голландського живопису. „Сніданки” та „десерти” у творчості В.Хеда, П.Класа, В.Кальфа. Створення національного реалістичного пейзажу. Побутовий живопис художників дельфтської школи: Вермеєр Дельфтський. Ф.Гальс і розвиток портретного живопису в Голландії. Мистецтво Рембрандта в історії європейської гравюри й станкового живопису.

Мистецтво Іспанії. «Золотий вік» розвитку іспанського живопису. Образ людини у творчості Рібери. Відображення життя іспанських монастирів у творчості Ф.Сурбарана. Теми й образи живопису Д.Веласкеса.

Мистецтво Франції. Особливості розвитку французької художньої культури в епоху утвердження національної держави і абсолютної монархії. Синтез мистецтв у палацовій архітектурі стилю Людовика XIV. Жанровий реалістичний живопис та графіка: Ж.Калло, Л.Ленен, Ж. де ля Тур. Н.Пуссена та формування класицизму у французькому живописі. Розвиток традицій героїчного пейзажу Пуссена у творах К.Лорена.

Тема 18. Зародження і розвиток мистецтва XVIII століття

Мистецтво XVIII сторіччя характеризується відсутністю одного пануючого стильового напрямку: розвиток наукових знань і стрімка зміна життя підштовхували художників до постійного пошуку нових сюжетів і форм. Вплив бароко на розвиток мистецтва XVIII століття. Роль зображення людини в мистецтві XVIII століття. Особливості портретного живопису XVIII століття. Розвиток жанру побутових замальовок.

Рококо. Відмітні риси Рококо. Становлення нового стилю у Франції. Етапи розвитку рококо у Франції. Роботи Антуана Ватто. Одним із представників першого періоду французького рококо є Антуан Ватто (1684 – 1721 р.). Роботи Франсуа Буше. Роботи Жана Марка Наттє. Розвиток рококо в Італії. Роботи Джованні Батиста Тьєполо. Роботи Франческо Гварді. Роботи Пьетро Лонгі. Роботи Джованні Антоніо Каналетто. Розвиток рококо у Швеції. Чеське рококо.

Сентименталізм. Становлення сентименталізму. Роботи Жана Батиста Сімеона

Шардена. Роботи Жана Батиста Греза. Роботи Жана Оноре Фрагонара. Сентименталізм у Швеції і Росії.

Класицизм. В другій половині XVIII ст. на зміну легкому, рафінованому стилеві рококо в живописі з'явився класицизм із його глибоким змістом і прагненням до ідеального еталона. Історичною основою цього напрямку прийнято вважати діяльність просвітителів. Передумови виникнення нової течії. Розвиток класицизму у Франції. Роботи Жозефа Марі Вьєна. Роботи Жака Луї Давида. Розвиток класицизму в Німеччині. Роботи Антона Графа. Розвиток класицизму в Англії. Роботи Вільяма Хогарта. Майстри портретного жанру Англії. Роботи Джошуа Рейнолдса. Роботи Томаса Гейнсборо. Особливості розвитку мистецтва XVIII століття у східній Європі Становлення жанру різцевої гравюри. Особливості розвитку портретного жанру. Роботи Івана Никітіча Нікітіна. Роботи Андрія Матвійовича Матвєєва. Роботи Олексія Петровича Антропова. Роботи Івана Петровича Аргунова. Зародження й особливості розвитку класицизму Роботи Антона Павловича Лосенко. Роботи Федора Степановича Рокотова. Роботи Дмитра Григоровича Левицького.

Тема 19. Мистецтво першої половини XIX ст.

Загальна характеристика й періодизація західноєвропейського мистецтва XIX ст. Розвиток класицизму в XIX столітті. До початку XIX ст. класицистичний стиль, що зародився ще в минулому сторіччі, в літературі і мистецтві пережив нову хвилю. Французький класицизм у XIX в. Роботи Франсіско Гойї. Подальший розвиток класицизму в Росії. Роботи художників Андрія Івановича Іванова й Олександра Андрійовича Іванова.

Формування національних шкіл образотворчого мистецтва. Романтизм як світоглядна система першої третини XIX ст. Конфлікт з дійсністю в образотворчому мистецтві романтизму. Естетичні концепції романтизму. Полеміка з ідеологією Просвітництва. Ідейно-художні завдання романтизму. Національна специфіка й загальні риси. Проблема синтезу мистецтв. Виникнення нових форм і жанрів мистецтва. Живописна мова романтиків. Романтизм, як напрямок у мистецтві зародився в Європі наприкінці XVIII – початку XIX в. і дотепер вважається одним із самих суперечливих явищ у світовій культурній спадщині. Найбільше яскраво і послідовно ідеї романтизму розвивалися в мальовничому мистецтві Німеччини, Австрії, Англії, Франції, Італії і Росії. Розвиток романтизму в Німеччині. Кращі роботи німецькі художники-романтики створили в області портретного і пейзажного живопису. Особливо слід зазначити полотнища видатного портретиста Отто Рунге.

Тема 20. Регіональні особливості розвитку мистецтва у першій половині XIX ст.

Мистецтво Франції. Класицистична школа Давида: творчість А.Гро та Ф. Жерара. Академічний класицизм Ж.Д.Енгра. Живопис французького романтизму: творчість Т.Жеріко й Е.Делакруа. Ф.Рюд і романтизм у французькій скульптурі.

Мистецтво Іспанії. Філософські узагальнення у творчості Ф.Гойї.

Мистецтво Німеччини. Типологічні паралелі в літературі та живописі німецького романтизму. Романтичне вікно у творчості К.Д.Фридриха, Ф.О.Рунге, Г.Т.Керстінга. Братство «Назарейців» та його послідовники.

Мистецтво Англії. В.Тернер – нове слово в мариністиці. Романтизм у Англії – В.Блейк, Братство «Прерафаелітів».

Мистецтво Росії. Архітектура російського класицизму першої третини XIX ст.: розбудова Петербурга, реконструкція Москви. Класицизм та реалістичні традиції російської скульптури. Меморіальна пластика у творчості І.Мартоса. Ф.Щедрін як майстер монументально-декоративної скульптури. Поєднання романтизму з реалістичними пошуками в російському живописі. Психологізм і національна своєрідність портретів

О.Кіпренського. Риси реалізму в романтичних творах В.Тропініна. Традиції класицизму і риси романтизму в творчості К.Брюллова. Побутовий жанр в творчості О.Венеціанова. Новаторство змісту та засобів художньо-образної виразності в творчості О.Іванова. Автопортрети російських художників-романтиків – історія духовного життя суспільства.

Змістовий модуль IV

Особливості розвитку мистецтва у Новітні часи.

Тема 21. Розвиток мистецтва у другій половині XIX ст.

Проблема демократизації культури та мистецтва. Метод критичного реалізму. Реалізм. На зміну романтичному світовідчуттю приходить новий культурно-художній напрямок, що прагне правдиво і вірогідно відображати життя. Воно одержує назву «реалізм» (від пізньолат. *realis* – «речовинний»). Характерні риси нового напрямку. Розвиток реалізму в Росії. Роботи Іллі Юхимовича Рєпіна. Роботи Василя Івановича Сурикова. Ліричний пейзаж у творчості художників-передвижників. Реалізм у Франції. Пейзаж у роботах представників барбизонської школи. Роботи Оноре Дом'є. Реалізм у Німеччині.

Різновиди реалістичного методу в образотворчому мистецтві 70-80-х років XIX ст.

Тема 22. Стилi та художні напрями у мистецтві другої половини XIX ст.

Мистецтво Франції. Активізація реалістичних тенденцій у французькому живописі: творчість О.Дом'є К.Коро і «барбизонська школа». Демократична спрямованість живописних полотен Г.Курбе. Всесвітня виставка 1855 р. в Парижі. Зародження бунтарського мислення в живописі: новаторство Е.Мане. Мистецтво імпресіонізму: історія виникнення, загальна характеристика та періодизація. Імпресіонізм. В образотворчому мистецтві Франції кінця 1860-х – початку 1870-х рр. голосно заявляє про себе новий напрямок імпресіонізм (від франц. – «враження»). Особливості мальовничої манери імпресіоністів. Роботи Едуарда Мане. Роботи Огюста Ренуара. Роботи Едгара Дега.

Пейзажний живопис імпресіоністів. Роль пленеру у творчості К.Моне. Пленер у творчості А.Сіслея та К.Піссаро. Творчий метод Е.Дега. Колір і світло в картинах О.Ренуара. Скульптура імпресіонізму: творчість О.Родена. Постімпресіонізм – полеміка з імпресіонізмом. Особливість художньої манери П.Сезанна. Метод „клуазонізму” та синтетичного декоративізму в творах П.Гогена. Постімпресіонізм. Роботи Поля Сезанна. Роботи Поля Гогена. Роботи Вінсента Ван Гога.

Експресивний колоризм живопису В. Ван Гога. Живопис і графіка А.Тулуз-Лотрека. Символізм в образотворчому мистецтві Франції. Містичний образ у творах П.Пюві де Шаванна, О.Редона. Група Набі. Неоімпресіонізм. Течія неоімпресіонізму зародилася у Франції наприкінці 1880-х рр. Його представники продовжили кращі традиції імпресіонізму і значно розвили метод розкладання складних тонів на чисті кольори. Роботи Жоржа Сера. Роботи Поля Син'яка.

Мистецтво східної Європи. Зародження методу критичного реалізму в творчості П.Федотова. Пейзажний живопис С.Щедріна. Російське селянство у творах В.Перова. І.Крамський та створення „Товариства пересувних художніх виставок” (1871 р.). Психологізм образів у творах І.Крамського. Розвиток побутового жанру у творчості В.Максимова, В.Маковського, М.Ярошенка. Стилi та художній метод І. Рєпіна. Історичні полотна В.Сурикова. Естетика нового реалістичного пейзажу в творчості передвижників (О.Саврасов, Ф.Васильєв, І.Шишкін, В.Полєнов, І.Левітан, І.Айвазовський, А.Куїнджі).

Тема 23. Мистецтво кінця XIX – початку XX ст.

Символізм і модерн у західноєвропейському мистецтві межі XIX – XX ст. Національні особливості модерну в країнах Європи. Теорія синтезу і реалізація

«гезамткунстверку». Формування нового типу художника-універсала. Культ художнього ремесла. Стиль модерн у журнальній графіці й афіші межі століть.

Модерн. В американському і європейському образотворчому мистецтві цей напрямок зародився в період кризи культури кінця XIX – початку XX ст. Модерн являє собою штучно створений художній стиль, покликаний підкреслити індивідуальність автора, що відрізняється своєю декоративністю і театральністю. Основні ідеї «сучасного» напрямку. Творчість російських художників-модерністів. Віктор Михайлович Васнецов. Наступний, не менш відомий живописець цього періоду – Валентин Олександрович Серов.

Символізм. Ідеї символізму стали не тільки напрямком в образотворчому мистецтві, вони втілилися в самому розумінні життя, філософії буття. Розвиток символізму в країнах Західної Європи. Найбільш яскравими представниками цього напрямку вважаються такі художники, як А.Н. Бенуа, А. Галлен-Каллела, Э. Мунк, Г. Моро, М.К. Чюрленіс, В.Э. Борисов-Мусатов, К.С. Петров-Водкін. Символізм у творчості російських художників.

Примітивізм. Наприкінці XIX – початку XX ст. в образотворчому мистецтві почав розвиватися новий напрямок – примітивізм, або найвне мистецтво. Роботи Анрі Руссо. Розвиток примітивізму в Росії. Роботи Ніко Піросманашвілі. Роботи Наталі Сергіївни Гончарової.

Тема 24. Регіональні особливості розвитку мистецтва кінця XIX – початку XX ст.

Стиль Арт Нуво в Бельгії. Ідеї В. Орта. «Нещадний» модерн А. Ван де Вельде. Мистецтво Англії. Творчість О.Бердслі. В.Морріс і рух «Мистецтва і ремесла». Мистецтво Австрії. Проекти споруд та інтер'єрів Й.Гофмана, О.Вагнера. Г.Клімт та Віденський Сецесіон. Творчість А.Мухи. Мистецтво Іспанії. Образотворча символічність архітектурної форми А.Гауді. Мистецтво Німеччини. Ф.фон Штук та Мюнхенський Сецесіон. Мистецтво Франції. Стиль ар-нуво в архітектурі Франції (Г.Гімар, А.Соваж, Ш.Плюме). Мистецтво Росії. Абрамцівський художній гурток С.Мамонтова. Творчість В.Васнецова. М.Нестерова. Риси імпресіонізму в творах К.Коровіна та І.Грабаря. Творчість М.Врубеля: синтез проблематики символізму та модерну. Творчий шлях В.Серова та поєднання художніх методів – від імпресіонізму до модерну. Діяльність товариства «Світ мистецтва». Історичні стилізації та естетизм у творчості О.Бенуа, К.Сомова, Л.Бакста, І.Білібіна, Б.Кустодієва. Національна тематика в творах учасників „Союзу російських художників”(Ф.Малявін, К.Юон). Творчість В.Борисова-Мусатова і проблеми символізму в російському живописі.

Тема 25. Мистецтво XX століття

Зародження і становлення модернізму. Представники цього напрямку заперечували достовірну передачу навколишнього світу, представляючи глядачеві тільки свої почуття і настрої. Мальовнича манера художників-модерністів.

Фовизм. Одним з перших модерністських течій у XX ст. став фовизм. Значну роль у його виникненні зіграла посмертна виставка голландського художника Вінсента Ван Гога, що проходила у Франції в 1901 р. Особливості мальовничої манери фовистів. Роботи Анрі Еміля Бенуа Матіса. Роботи Андре Дерену.

Експресіонізм. Напрямок живопису, що виник в Європі одночасно з фовизмом, одержав назву від французького слова *expression* (виразність, вираження). Мальовнича манера експресіоністів відрізняється різкими, нерівними мазками і яскраво вираженим переколюванням форм. Особливості мальовничої манери експресіоністів. Роботи Еміля Нольде.

Кубізм. Поява кубізму, однієї із самих революційних течій у сучасному мистецтві, відноситься до кінця XIX ст. Мистецтвознавці зв'язують виникнення цього напрямку в

європейському живописі з творчими експериментами знаменитих художників Пабло Пікассо і Жоржа Брака. Особливості мальовничої манери кубістів. Роботи Пабло Пікассо.

Футуризм. У 1909 – 1910 р. у Європі почав складатися стиль, відмітною рисою якого була підкреслена, витончена абстрактність малюнка, обумовлена футуристичною тенденцією передачі руху. Зародження і становлення футуризму. Особливості мальовничої манери футуристів. Роботи Джіно Северіні. Роботи Казимира Севериновича Малевича.

Сюрреалізм. Особливості світогляду сюрреалістів. Роботи Сальвадора Далі.

Абстракціонізм. Зародження і становлення абстракціонізму. Роботи Василя Кандинського. Мінімалізм.

Поп-арт. Зародження і становлення поп-арту. Особливості мальовничої манери представників поп-арту. Роботи Роберта Раушенберга.

Графіті. Наприкінці минулого сторіччя в авангардизмі з'явився напрямок, що бере свій початок від самодіяльної вуличної творчості.

5.1. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Теоретичні основи історії мистецтва. Особливості початкового етапу розвитку світового мистецтва.												
Тема 1. Вступ в історичне вивчення мистецтва		2	2		1	2						
Тема 2. Класифікація мистецтва.		2	2		1	2						
Тема 3. Історичні закономірності розвитку мистецтва		2	2		1	2						

Тема 4. Виникнення й особливості первісного мистецтва		2	2		1	3						
Тема 5. Мистецтво епохи неоліту, бронзи та епохи заліза		2	2		1	3						
Тема 6. Мистецтво Стародавнього Єгипту		2			1	3						
Тема 7. Античне мистецтво		2			1	3						
Тема 8. Грецька архаїка та мистецтво класичної Греції		2			1	2						
Тема 9. Мистецтво Стародавнього Риму		2			1							
ІНДЗ					9							
Разом за модулем І	57	18	10		9	20						
Змістовий модуль 2. Розвиток мистецтва від Грецької Архаїки до епохи Відродження												
Тема 10. Розвиток мистецтва Середньовіччя		2	2		1	4						
Тема 11. Мистецтво Візантії.		2	2		1	4						

Тема 12. Середньовічне мистецтво Західної Європи		2	2		1	4						
Тема 13. Мистецтво епохи Відродження		2	2		1	2						
Тема 14. Мистецтво італійського Ренесансу.		2			1	2						
Тема 15. Мистецтво високого Відродження.		2	2			2						
ІНДЗ					5							
Разом за модулем	45	12	10		5	18						
Змістовий модуль 3. Особливості розвитку мистецтва в епоху Нового часу.												
Тема 16. Мистецтво Північного Відродження		2	2		1	2						
Тема 17. Мистецтво Нового часу		2	2		1	2						
Тема 18. Зародження і розвиток мистецтва XVIII століття		2	2		2	2						
Тема 19. Мистецтво першої половини XIX ст.		2	2		1	2						
Тема 20. Регіональні особливості		2	2		1	4						

розвитку мистецтва у першій половині XIX ст.												
ІНДЗ					6							
Разом за модулем II	38	10	10		6	12						
Змістовий модуль 4. Особливості розвитку мистецтва у Новітні часи.												
Тема 21. Розцвіт мистецтва у другій половині XIX ст.		2	2		2	2						
Тема 22. Стилі та художні напрями у мистецтві другої половини XIX ст.		2	2		2	2						
Тема 23. Мистецтво кінця XIX – початку XX ст.		2	2		2	2						
Тема 24. Регіональні особливості розвитку мистецтва кінця XIX – початку XX ст.		2	2		2	2						
Тема 25. Мистецтво XX століття		2	2		2	2						
ІНДЗ												
Разом за модулем	40	10	10		10	10						
Усього годин	180	50	40		30	60						

5.2. Теми практичних занять

№	Теми практичних занять	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН
	І модуль	
	Тема 1. Розвиток мистецтва у первісному суспільстві	2
1.	Епоха палеоліту – перші спроби опису навколишнього середовища.	
2.	Епоха мезоліту – техніка первісного малюнку. Релігійні уяви людини епохи мезоліту.	
3.	Епоха неоліту. Перший орнаментальний малюнок. Нові форми суспільного спілкування. Зображення богів. Декоративне мистецтво.	
	Тема 2. Мистецтво Стародавнього Єгипту	2
1.	Періодизація мистецтва Стародавнього Єгипту і їхніх основних характеристик.	
2.	Єгипетські піраміди – шедевр архітектури і культури Стародавнього Єгипту.	
3.	Роль скульптури в Стародавнього Єгипті.	
4.	Живопис у Стародавнього Єгипті.	
	Тема 3. Античне мистецтво	2
1.	Періодизація та основні характеристики мистецтва античності.	
2.	Розвиток мистецтва Греції в XI – VIII ст. до н.е.	
3.	Грецьке мистецтво в VII – VI ст. до н.е.	
4.	Грецьке мистецтво – V – IV ст. до н.е.	
5.	Мистецтво еллінізму.	
	Тема 4. Етруське мистецтво	2
1.	Особливості розвитку етруського мистецтва.	
2.	Техніка та тематика етруських розписів	
3.	Особливості етруського пейзажу.	

4.	Етруське мистецтво періоду еллінізму	
	Тема 5. Мистецтво Стародавнього Риму	2
1.	Мистецтво Римської республіки – основні напрямки і жанри.	
2.	Розвиток мистецтва Римської імперії в I ст. до н.е. – I ст. н.е.	
3.	Розвиток мистецтва Римської імперії в II – III ст. н.е	
4.	Мистецтво римських провінцій.	
5.	Мистецтво Римської імперії IV – V ст. н.е.	
	Модуль II	
	Тема 6. Мистецтво Візантії	2
1.	Історичні особливості розвитку феодалізму у Східній Римській імперії. Християнська ідеологія та становлення основних форм візантійського мистецтва.	
2.	Мистецтво Східної Римської імперії в V-VII ст.	
3.	Культова архітектура V-VII ст., формування основних типів споруд (базилика, центричний і хрестово-купольний храми).	
4.	Роль Константинополя у культурному житті Візантії.	
5.	Раньовізантійський іконопис V-VII ст.. Розробка системи канонічних правил.	
6.	Відродження влади династії Палеологів. Піднесення культури (13-15 ст.).	
	Тема 7. Мистецтво країн Західної Європи у середні віки	2
1.	Мистецтво “варварських” держав.	
2.	Імперія Карла Великого. Монументальний живопис каролінгського періоду.	
3.	Формування середньовікових міст. Вплив монастирів культурне життя країн Західної Європи.	
4.	Стилістичні особливості романської архітектури. Художня образна система скульптурного оздоблення романських соборів.	
5.	Оборонні споруди та їх зв’язок з культурною архітектурою.	
	Тема 8. Готичне мистецтво XII-XV ст.	2
1.	Умови виникнення готичного стилю.	
2.	Архітектура готики. Вітражне мистецтво.	

3.	Готичне мистецтво Франції.	
4.	Своєрідність німецької готичної архітектури.	
5.	Готика Англії.	
6.	Архітектура та образотворче мистецтво пізньої готики. “Пломеніюча” готика.	
	Тема 9. Особливості виникнення і розвитку мистецтва епохи Відродження. Раннє Відродження.	2
1.	Умови виникнення мистецтва епохи Відродження.	
2.	Скульптура Раннього Відродження.	
3.	Живопис Раннього Відродження. Флорентійська школа 15 ст.	
4.	Сієнська школа XV ст.	
5.	Своєрідний розвиток венеціанської школи.	
	Тема 10. Високе Відродження.	2
1.	Розквіт мистецтва Високого Відродження. Творчість Д.Браманте і А.Палладіо – найвище досягнення архітектурної думки.	
2.	Творчість Леонардо да Вінчі – основоположника мистецтв Високого Відродження.	
3.	Творчість Рафаеля .Творчість Мікеланджело.	
4.	Венеціанська школа XVI ст. Роль Джорджоне в становленні мистецтва Високого Відродження Венеції.	
5.	Творчість Тиціана. Творчість Я.Тинторетто й П.Веронезе	
	Тема 11. Мистецтво Відродження у Нідерландах	2
1.	Зародження портрета, пейзажу, побутового жанру у нідерландському живописі.	
2.	Ян ван Дейк – основоположник мистецтва ренесансу у Нідерландах.	
3.	Творчість Р. ван дер Вейдена, Гуго ван дер Гуса, Мемминга. Розвиток портретного жанру.	
4.	Реалізм і фантасмагорія у творчості І.Босха.	
	Тема 12. Мистецтво Відродження у Німеччині	
1.	Історичні особливості політичного й культурного розвитку Німеччини XV-XVI ст	
2.	А.Дюрер – провідний представник Відродження Німеччини.	
3.	Творчість Грюневальда	
4.	Творчість Г.Гольбейна.	

	3 Модуль	
	Тема 13. Західноєвропейське мистецтво XVII ст. в Італії	2
1.	Утвердження бароко у архітектурі та живописі. Барочний синтез.	
2.	Розвиток мистецтва Італії XVII ст. Лоренцо Берніні.	
3.	Античні традиції і натуралізм у творчості Караваджо.	
4.	Живопис Венеції XVII ст. Романтичний пейзаж.	
	Тема 14. Західноєвропейське мистецтво XVII ст. в Іспанії	2
1.	Творчість Ель Греко - відображення кризису гуманістичних ідеалів у іспанському мистецтві.	
2.	Реалістичне мистецтво Севільї та Валенсії – провідних художніх центрів Іспанії.	
3.	Реалізм робіт Веласкеса	
	Тема 15. Мистецтво Франції XVII ст.	2
1.	Розквіт національної культури Франції XVII ст.	
2.	Класицизм – провідний стиль французького мистецтва XVII ст. Нікола Пуссен – основоположник класицизму.	
3.	Класичний пейзаж у творчості Клода Лоррена.	
4.	Мистецтво і культура Франції періоду Людовіка XIV.	
5.	Академія художеств. Французький портрет другої половини XVII ст.	
6.	Палацні та міські ансамблі у архітектурі класицизму. Ансамбль Версаля, палац у Луврі.	
	Тема 16. Розвиток французького мистецтва у XVIII ст.	2
1.	Розквіт стилю рококо у французькій архітектурі. Будівництво і прикраси міських особняків та прикраси інтер'єрів.	
2.	Ідеї французького класицизму.	
3.	Антуан Ватто – видатний представник французького мистецтва 18 ст. Галантний жанр.	
4.	Силь рококо у французькому живописі. Франсуа Буше. Творчість “першого художника” двору Людовика XV.	
5.	Еволюція мистецтва рококо у творчості Оноре Фрагонара	
	Тема 17. Розвиток мистецтва в Англії у XVIII ст.	2
1.	Особливості розвитку мистецтва Англії 18 ст.	
2.	У.Хогарт – основоположник реалізму в англійському живописі 18 ст	

3.	Розквіт портретного жанру в англійському мистецтві 18 ст. Творчість Дж. Рейнольдса, Г.Гейнебаро.	
4.	Теорія та практика класицизму в англійській архітектурі.	
	4 модуль	
	Тема 18. Особливості становлення стилів ампіру та романтизму у мистецтві Західної Європи п.п. XIX ст.	2
1.	Характерні риси стилю ампір та особливості його розвитку у Європі	
2.	Характерні риси стилю романтизму та особливості його розвитку у Європі	
3.	Романтизм у Англії. Д.У.Тернер, Д.Констебль.	
	Тема 19. Особливості становлення та розвитку реалістичного мистецтва в Західній Європі у другій половині XIX ст.	2
1.	Реалізм – провідний напрямок у європейській культурі другої половини 19 ст.	
2.	Курбе – провідний митець реалістичного напрямку.	
3.	Особливості виникнення та розвитку імпресіонізму	
4.	Формування стилю модерн.	
5.	Постімпресіоналісти (Ван Гог, Сезан, Гоген).	
6.	Реалізм Ж.Сера, П.Синьяка.	
	Тема 20. Мистецтво Західної Європи поч. XX ст.	2
1.	Фовісти – перший модерністичний напрямок у Франції. (А.Матісе, Р.Дюфі, А.Марке, Ж.Руо).	
2.	Кубізм – дань науковому прогресу (П.Пікассо, Ж.Брак, Ф.Леже). Конструювання нової реальності (аналітичний, синтетичний кубізм).	
3.	Експресіонізм в образотворчому мистецтві. (В.Кандинський, П.Клеє, О.Кокошка).	
4.	Паризька школа (А.Модельяні, М.Шагал).	
	Всього годин	40

5.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Форма контролю
		Денна	Заочна	
				доповідь
1	Мистецтво Київської Русі.	3		

2	Особливості виникнення та розвитку стилю маньєризму у Західній Європі.	3	
3	Розвиток українського мистецтва у XVII ст.	3	
4	Особливості розвитку мистецтва Фландрії XVII ст. Пітер Пауль Рубенс, Якоб Йорданс, Антоніо ван Дейк.	3	
5	Декоративні і станкові форми живопису рококо (розпис плафонів, стін, десеюдепортів).	3	
6	Особливості розвитку мистецтва XVIII ст. Розвиток синтєменталізму.	3	
7	Архітектурні пейзажі Юбера Робера.	3	
8	Палацо-паркові ансамблі англійського класицизму. Творчість Г.Вуда, У.Кента, Р.Адама.	3	
9	Особливості розвитку українського мистецтва у XVIII - XIX ст.ст.	3	
10	Стиль ампір у архітектурі та живописі. Творчість К.Леду, Ш.Персьє і Ф.Фонтена. Градобудівні ансамблі ампіру.	3	
11	Естетична програма романтизму. Видатні майстри французького романтизму: Теодор Жерико, Ежен Долакруза. Творчість К.Коро.	3	
12	Соціальна відмінність у творчості Тулуз Лотрека.	3	
13	Формування футуристичного, сюрреалістичного та абстрактного стилів мистецтва	3	
14	Італійський футуризм (К.Карра, Д.Балла, Д.Северіні).	3	
15	Формування стилю дадаїзм. Контмистецтво М.Дюшана, Ф.Пикабія.	3	
16	Від дадаїзму до сюрреалізму (У. Ганчі, С.Далі, М.Єрнст).	3	
17	Абстракціонізм експресіоністський (В.Кандинський, Ф.Марк).	3	
18	Абстракціонізм конструктивний (П.Мондріан, К.Малевич).	3	
19	Зародження та становлення поп-арту.	3	
20	Розвиток мистецтва графіті. Творчість Бенксі	3	
	Разом	60	

5.4. Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ)

№ з/п	Завдання	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Чому первісна людина почала малювати? Історичне есе.	2	
2	Майстри грецького вазопису. (за вибором) Реферат.	2	
3	Творці римського мистецтва. (за вибором)	2	
4	Книжкові мініатюри періоду Меровінгів	2	
5	Книжкові мініатюри каролінгського періоду.	2	
6	Вітражний живопис та фрески романського періоду.	2	
7	Творці романського живопису.	2	
8	Готичне мистецтво Німеччини.	2	
9	Діяльність І.Вінкельмана.	2	
10	Головна роль архітектури у визначенні стилю в мистецтві.	2	
11	Європейські форми модерну	2	
12	Витоки та коріння авангарду.	2	
13	Роль Ш.Е. Ле Корбюзє у розвитку сучасної архітектури.	2	
14	Вплив суспільно-політичних потрясінь на стан європейського мистецтва.	2	
15	Розширення мистецтва до простору життя: інсталяція, хепенінг, перформанс.	2	
Разом		30	

6. Методи навчання

- Лекції
- практичні заняття
- лекції із застосуванням презентацій

7. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти в ході вивчення дисципліни «Історія мистецтва»

Поточне тестування та самостійна робота								ІНДЗ	іспит	сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4				
Теми 1-9	КМР	Теми 10-15	КМР	Теми 16-20	КМР	Теми 21-25	КМР			
10	5	10	5	10	5	10	5	20	20	100

Шкала оцінювання за всіма видами контролю:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення: опорні конспекти лекцій; спеціальна література, яка представлена у бібліотеці університету та в мережі Інтернет; друковані періодичні видання; електронні видання та комп'ютерні методики; тести в паперовому і електронному вигляді; ілюстративний матеріал.

Питання для самоперевірки**Контрольні запитання до I змістовного модулю:**

1. Особливості мистецтва епохи палеоліту.
2. Особливості мистецтва епохи мезоліту.
3. Особливості мистецтва епохи бронзи.
4. Мистецтво епохи заліза.
5. Особливості мистецтва Стародавнього Єгипту (Додинастичний період)
6. Особливості мистецтва Стародавнього Єгипту (Раннє царство)
7. Особливості мистецтва Стародавнього Єгипту (Древнє царство)
8. Особливості мистецтва Стародавнього Єгипту (Середнє царство)
9. Особливості мистецтва Стародавнього Єгипту (Нове царство).
10. Мистецтво в період правління Аменхотепа IV (Ехнатона) – основні риси.
11. Мистецтво Древнього Єгипту в період Нового царства
12. Мистецтво Древнього Єгипту в період Пізнього царства.
13. Особливості вивчення мистецтва античного світу.

Контрольні запитання до II змістовного модулю:

1. Грецьке мистецтво XI – VIII ст. до н.е.
2. Грецьке мистецтво VII – VI ст. до н.е.
3. Грецьке мистецтво V ст. до н.е.
4. Мистецтво епохи еллінізму.
5. Особливість розвитку мистецтва Етрурії.
6. Особливості розвитку мистецтва Римської республіки ("I" і "II" декоративний стиль).

- 7.Особливості розвитку мистецтва Римської імперії I ст. до н.е. – I ст. н.е.
- 8.Умови формування мистецтва епохи Середньовіччя.
- 9.Мистецтво Візантії.
- 10.Мистецтво Древньої Русі.
- 11.Романський стиль: основні особливості.
- 12.Умови виникнення й основні особливості готичного стилю.
- 13.Проторенесанс. Треченто (XIV ст.): Джотто.
- 14.Раннє Відродження. Кватроченто (XV ст.): Мазаччо, Ботічеллі, Донателло, П'єтро делла Франческо, Мантенья, Джорджоне.
- 15.Високий Ренесанс. Чинквеченто (XVI ст.): Леонардо да Вінчі, Рафаель, Мікеланджело.

Контрольні запитання до III змістовного модулю:

- 1.Мистецтво маньєризму. Архітектура. Живопис.
- 2.Мистецтво Нідерландів: брати Ван Ейк, Р.Ван дер Вейден, І.Босх. Творчість П.Брейгеля.
- 3.Мистецтво Німеччини: А.Дюрер, М.Грюневальд, Л.Кранах, Г.Гольбейн, Бальдунг Грін.
- 4.Особливості живопису XVII століття. Виникнення бароко. Особливості архітектури і скульптури.
- 5.Бароко. Живопис. Декоративно-прикладне мистецтво.
- 6.Класицизм. Особливості архітектури і садово-паркового мистецтва. К.Перро. Ж.Ардуен-Мансар, А.Ленотр (Версаль).
- 7.Класицизм. Загальна характеристика скульптури і живопису..
- 8.Розвиток мистецтва у XVII ст. в Україні та Росії.
- 9.Фламандське мистецтво XVII ст.: П.П.Рубенс, Я.Йорданс. Портретна творчість А.ван Дейка.
- 10.Мистецтво Голландії XVII ст. Ф.Гальс. Своєрідність натюрморту та пейзажу як жанрів живопису.
- 11.Творчість Рембрандта: біблійна та міфологічна тематика. Творчість Вермеєра Дельфтського.
- 12.Французьке мистецтво XVII ст.: Н.Пуссен, К.Лоррен.
- 13.Живопис 18 століття. Основні тенденції
- 14.Мистецтво Франції XVIII ст.: А.Ватто, Ж.О.Фрагонар, Ж.-Б.Грюз, Ж.Б.С.Шарден, Ж.-А.Гудон.
- 15.Англійське мистецтво XVIII ст.: У.Хогарт, Т.Гейнсборо, Д.Рейнолдс.
- 16.Французький класицизм останньої чверті XVIII – першої третини XIX ст.: Ж.Л.Давід, Ж.-Л.Д.Енґр.
- 17.2.Особливості розвитку мистецтва XVIII в. у Росії.
- 18.Епоха класицизму – основні тенденції розвитку в Західній Європі.

Контрольні запитання до IV змістовного модулю:

- 1.Основні тенденції розвитку мистецтва в XIX столітті.
- 2.Розвиток класицизму в XIX столітті в Росії.
- 3.Особливості розвитку образотворчого мистецтва Росії та на Україні у 19 ст.
- 4.Романтизм 20-30-х рр. XIX ст. Т.Жеріко. Е.Делакруа.
- 5.Реалізм XIX ст. Ж.Ф.Мілле, О.Дом'є, І.Курбе. Барбізонці. К.Коро..
- 6.Виникнення імпресіонізму.
- 7.Постімпресіонізм (творчість Сезана, Гогена, Ван Гогте).
- 8.Неоімпресіонізм (Ж.Сера).

- 9.Модерн. Російська школа модерну (В. Васнецов, Н. Реріх, В. Серов і ін.).
- 10.Символізм у творчості російських художників (К. Петров-Водкін, М. Врубель).
- 11.Особливості розвитку живопису п.п. XX століття.
- 12.Пейзажний живопис передвижників (О. Саврасов, І. Шишкін, А. Куїнджі, В. Полєнов, І. Левітан, К. Костанді).
- 13.Зародження і розвиток модернізму.
- 14.Експресіонізм – особливості мальовничої манери.
- 15.Кубізм – особливості мальовничої манери (П. Пікассо).
- 16.Зародження й основні особливості футуризму (К. Малевич).
- 17.Сюрреалізм (С. Дали).
- 18.Абстракціонізм (В. Кандинський).
- 19.Зародження і становлення поп-арту.
- 20.Мистецтво графіти.

Контрольні запитання до іспиту

- 1.Особливості мистецтва епохи палеоліту.
- 2.Особливості мистецтва епохи мезоліту.
- 3.Особливості мистецтва епохи бронзи.
- 4.Мистецтво епохи заліза.
- 5.Особливості мистецтва Стародавнього Єгипту (Додинастичний період, Раннє царство, Древнє царство).
- 6.Особливості мистецтва Стародавнього Єгипту (Середнє царство, Нове царство).
- 7.Мистецтво в період правління Аменхотепа IV (Ехнатона) – основні риси.
- 8.Мистецтво Древнього Єгипту в період Нового і Пізнього царства.
- 9.Особливості вивчення мистецтва античного світу.
- 10.Грецьке мистецтво XI – VIII ст. до н.е.
- 11.Грецьке мистецтво VII – VI ст. до н.е.
- 12.Грецьке мистецтво V ст. до н.е.
- 13.Мистецтво епохи еллінізму.
- 14.Особливість розвитку мистецтва Етрурії.
- 15.Особливості розвитку мистецтва Римської республіки (“I” і “II” декоративний стиль).
- 16.Особливості розвитку мистецтва Римської імперії I ст. до н.е. – I ст. н.е.
- 17.Умови формування мистецтва епохи Середньовіччя.
- 18.Мистецтво Візантії.
- 19.Мистецтво Древньої Русі.
- 20.Романський стиль: основні особливості.
- 21.Умови виникнення й основні особливості готичного стилю.
- 22.Проторенесанс. Треченто (XIV ст.): Джотто.
- 23.Раннє Відродження. Кватроченто (XV ст.): Мазаччо, Ботічеллі, Донателло, П'єтро делла Франческо, Мантенья, Джорджоне.
- 24.Високий Ренесанс. Чинквеченто (XVI ст.): Леонардо да Вінчі, Рафаель, Мікеланджело.
- 25.Мистецтво маньєризму. Архітектура. Живопис.
- 26.Мистецтво Нідерландів: брати Ван Ейк, Р. Ван дер Вейден, І. Босх. Творчість П. Брейгеля.
- 27.Мистецтво Німеччини: А. Дюрер, М. Грюневальд, Л. Кранах, Г. Гольбейн, Бальдунг Грін.
- 28.Особливості живопису XVII століття. Виникнення бароко Бароко. Особливості архітектури і скульптури.
- 29.Бароко. Живопис. Декоративно-прикладне мистецтво.

- 30.Класицизм. Особливості архітектури і садово-паркового мистецтва. К.Перро. Ж. Ардуен-Мансар, А.Ленотр (Версаль).
- 31.Класицизм. Загальна характеристика скульптури і живопису..
- 32.Розвиток мистецтва у XVII ст. в Україні та Росії.
- 33.Фламандське мистецтво XVII ст.: П.П. Рубенс, Я. Йорданс. Портретна творчість А. ван Дейка.
- 34.Мистецтво Голландії XVII ст. Ф. Гальс. Своєрідність натюрморту та пейзажу як жанрів живопису.
- 35.Творчість Рембрандта: біблійна та міфологічна тематика. Творчість Вермеєра Дельфтського.
- 36.Французьке мистецтво XVII ст.: Н. Пуссен, К. Лоррен.
- 37.Живопис 18 століття. Основні тенденції
- 38.Мистецтво Франції XVIII ст.: А. Ватто, Ж.О. Фрагонар, Ж.-Б. Гр'юз, Ж.Б.С. Шарден, Ж.-А. Гудон.
- 39.Англійське мистецтво XVIII ст.: У. Хогарт, Т. Гейнсборо, Д. Рейнолдс.
- 40.Французький класицизм останньої чверті XVIII – першої третини XIX ст.: Ж.Л. Давід, Ж.-Л. Д. Енгр.
- 41.2.Особливості розвитку мистецтва XVIII в. у Росії.
- 42.Епоха класицизму – основні тенденції розвитку в Західній Європі.
- 43.Основні тенденції розвитку мистецтва в XIX столітті.
- 44.Розвиток класицизму в XIX столітті в Росії.
- 45.Особливості розвитку образотворчого мистецтва Росії та на Україні у 19 ст.
- 46.Романтизм 20-30-х рр. XIX ст. Т. Жеріко. Е. Делакруа.
- 47.Реалізм XIX ст. Ж.Ф. Мілле, О. Дом'є, І. Курбе. Барбізонці. К. Коро..
- 48.Виникнення імпресіонізму.
- 49.Постімпресіонізм (творчість Сезана, Гогена, Ван Готе).
- 50.Неоімпресіонізм (Ж. Сера).
- 51.Модерн. Російська школа модерну (В. Васнецов, Н. Реріх, В. Серов і ін.).
- 52.Символізм у творчості російських художників (К. Петров-Водкін, М. Врубель).
- 53.Особливості розвитку живопису п.п. XX століття.
- 54.Пейзажний живопис передвижників (О. Саврасов, І. Шишкін, А. Куїнджі, В. Полєнов, І. Левітан, К. Костанді).
- 55.Зародження і розвиток модернізму.
- 56.Експресіонізм – особливості мальовничої манери.
- 57.Кубізм – особливості мальовничої манери (П. Пікассо).
- 58.Зародження й основні особливості футуризму (К. Малевич).
- 59.Сюрреалізм (С. Дали).
- 60.Абстракціонізм (В. Кандинський).
- 61.Зародження і становлення поп-арту.
- 62.Мистецтво графіти.

9. Рекомендована література

Основна література

Вдовицька О. В. Архітектура й мистецтво східного середньовіччя: Візантія, Київська Русь, арабські країни: навч. посібник / О. В. Вдовицька. Харків.: ХНАМГ, 2010. 135 с.

Дюбі Ж. Доба соборів. Мистецтво та суспільство. 980-1420рр. Київ. 2003. 605 с.

З історії українського мистецтва: Навч. посібник / Л.В. Афанасьєва, В.В. Гудзь, В.М. Александров та ін. Мелітополь: Аквілон, 2000. 180 с.

Кириченко М.А., Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти: Навч. посіб. для ВНЗ. Київ.: Вища школа, 2002. 190 с.

Кравченко Я. О. Історія зарубіжного мистецтва: навч.-метод. посіб. / Я. О. Кравченко, М. І. Стась. Черкаси: ЧНУ ім. Б.Хмельницького, 2009. 84 с.

Шейко В. М. Історія художньої культури. Західна Європа XVII і XVIII ст. / В. М. Шейко, О. А. Гаврюшенко, О. В. Кравченко. Харків.: ХДАК, 2001. 190 с.

Шейко В. М. Історія художньої культури. Середньовіччя. Відродження / В. М. Шейко, О. А. Гаврюшенко, О. В. Кравченко. Харків.: ХДАК, 2001. 190 с.

Ходж А. Н. Історія мистецтва. Живопис від Джотто до наших днів: [пер. з англ.]. Харків: Фактор: Pelican, 2012. 208 с.

Допоміжна

Андреева Е. Ю. Постмодернизм: искусство второй пол. XX – нач. XXI в. / Е. Ю. Андреева. Санкт-Петербург: Азбука-классика, 2007. 485 с.

Антична література. Греція. Рим: хрестоматія / Упорядники: Михед Т.В., Якубіна Ю.В. Київ.: Центр навчальної літератури, 2006. 952 с.

Антонович Є. Нариси з історії українського мистецтвознавства: історія укр. мистецтва в працях вчених кийв. школи кінця XIX – початку XX ст.: навч. посібник / Є. Антонович, І. Удріс. Кривий Ріг: ПП «Видавничий дім», 2004. 273 с.

Арган Д. К. История итальянского искусства: античность. Средние века. Раннее Возрождение. Высокое Возрождение. Барокко. Искусство XVIII в. Искусство XIX – начала XX в. / Д. К. Арган; пер. с ит. Г. П. Смирнов. Москва.: ОАО Издательство "Радуга", 2000. 532 с.

Арсланов В. Г. История западного искусства XX века / В. Г. Арсланов. Москва: АкадемПроект, 2003. 768 с.

Архітектура: енциклопедія / Авт.-упорядник Н. Ю.Беспалова. Харків: 2010. 567 с.

Багацький В. В. Культурологія: історія і теорія світової культури XX століття: навч. посіб. / В. В. Багацький, Л. І. Кормич. Київ: Кондор, 2007. 304 с.

Батракова С.П. Исусство и миф. Из истории живописи XX века. Москва: Искусство, 2002 315 с.

Бирюкова Н. В. История архитектуры. Москва: НИЦ Инфра-М, 2013. 367 с.

Бычков В.В. Малая история византийской эстетики. Киев: «Путь к истине», 2001. 260 с.

Бичко А.К. Теорія та історія світової і вітчизняної культури: курс лекцій / А. К. Бичко. Київ: Вища школа, 2005. 546 с.

Борзова Е.П., Никонов А.В. История мировой культуры в художественных памятниках. Санкт-Петербург. Изд-во «СПбКО», 2010. 216 с.

Бортнікова Р. Футуризм у малярстві / Р. Бортнікова // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. 2000–2007. С. 693–700.

Буткевич Л.М. История орнамента. Москва. : Гуманитар, изд. центр ВЛАДОС, 2008. 267 с.

В царстве Аполлона: изобразительное искусство, архитектура / Г. П. Перепелкина. Москва: Современник, 2001. 240 с.

Гачев Г.Д. Национальные образы мира. Эллада, Германия, Франция: опыт экзистенциальной культурологии. Москва.: Логос, 2011. 424 с.

Герман М. Ю. Модернизм. Искусство первой половины XX века / М. Ю. Герман. 2-е изд., испр. Санкт-Петербург.: Азбука-классика, 2005. 477 с.

Гнедич П. П. История искусств. Зодчество. Живопись. Ваяние: в 3-х т. / П. П. Гнедич. Москва: Олма-Пресс, 2004 . Т. 2: Италия в эпоху Возрождения. Нидерланды. Испания. Германия. Позднейшие стадии западного искусства. – Москва, 2004. 574 с.

Гуревич П.С. Эстетика. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. 303 с.

Данилюк А. Г. Давня архітектура українського села: етногр. нарис / А. Г. Данилюк . Київ: Техніка, 2008. 256 с.

Даниэль С. М. Рококо. От Ватто до Фрагонара: монография / С. М. Даниэль. – Санкт-Петербург: Азбука-классика, 2007. 335 с.

Дворжак М. История искусства как история духа. Санкт-Петербург: Акад.проект, 2001. 416 с.

Зинченко, С. А. Введение в основы искусства Древней Греции : учебное пособие. Москва-Берлин : Директ-Медиа, 2014. 714 с.

Зинченко, С. А. Введение в основы искусства Эгейского мира. Москва- Берлин : Директ-Медиа, 2015. 329 с.

Ильина Т. В. История искусств: Западноевропейское искусство / Т. В. Ильина. Москва: Высшая школа, 2002. 368 с

Кон-Винер Э. История стилей изобразительных искусств / Э. Кон-Винер. Москва: П. А. Сварог, 2000. 217 с.

Мистецтво: терміни і поняття / С. Д. Безклубенко. Київ.: Ін-т культурології АМУ, 2008. 240 с.

Муртазина С.А. История искусства XVII века : учебное пособие. Казань : Изд-во КНИТУ, 2013. 116 с.

Нессельштраус Ц. Г. Искусство раннего Средневековья / Ц. Г. Нессельштраус. Санкт-Петербург: Азбука, 2000. 382 с.

Новак М. Українське бароко / М.Новак // Сучасність. 2010. С. 111–119.

Основи художньої культури. – В 2-х ч. / За ред. В.О. Лозовського. Харків: Основи, 1997. 300 с.

Сокольникова Н.М., Крейн В.Н. История стилей в искусстве. Москва.:Гардарики, 2009.395 с.

Толстикова, И. И. Мировая культура и искусство. Москва : ИНФРА-М, 2011 . 416 с.

Чернокозов, А.И. Мировая художественная культура. Ростов на Дону : Феникс, 2004. 284 с.

Інтернет-ресурси:

<http://www.arthistory.ru/> – Історія образотворчого мистецтва.

<http://iskystvo.ru/> – Мистецтво і образотворче мистецтво.

ГЛОСАРІЙ

Алегорія – одна з форм вираження відвернутого поняття через конкретний образ.

Ансамбль – 1) в архітектурі – узгоджена гармонійна єдність будівель, монументальної скульптури і живопису, зелених насаджень

Арабеска – вид складного орнаменту, що складається з геометричних фігур і стилізованого листя, кольорів тощо.

Базиліка – тип споруд, що зводилися в античних містах для торгових приміщень і судів, витягнутий у довжину прямокутний простір членується рядами колон на три або п'ять широких проходів, іменованих нефами. Середня частина базиліки вища бічних нефів. Форма античної базиліки лягла в основу архітектури християнських храмів.

Барельєф – низький рельєф, у якому опукле зображення виступає над площиною фону не більше, ніж на половину свого об'єму.

Вітраж – вид монументального живопису, картина або орнаментальна композиція, виконана зі скла

Гармонія – відповідність, струнка узгодженість частини і цілого, а також частин між собою.

Гема – зображення, вирізане на твердому напівкоштовному або коштовному камінні; часто служили особистими печатками.

Гліптика – мистецтво різьблення по каменю.

Горельєф – високий рельєф, у якому зображення виступає над площиною фону більш ніж на половину свого об'єму.

Готичний стиль – художній стиль у Західній і Центральній Європі в XII-XV ст.

Декоративно-прикладне мистецтво – вид мистецтва, створення художніх виробів, що мають практичне призначення.

Доричний ордер – архітектурний ордер, що вирізняється відсутністю бази в колоні, простою формою капітелі.

Ескіз – попередній нарис.

Жанр у мистецтві – стійкий різновид художніх творів, складений історично; в образотворчому мистецтві – пейзаж, натюрморт, портрет, історичний жанр, жанрова картина та ін.

Зернь – художньо-технічний прийом обробки металу, дрібні золоті або срібні кульки малого діаметру, які набиваються на малюнок.

Інкустація – вид мозаїки, складеної з пластин певної форми і розміру.

Іонічний ордер – архітектурний ордер, відмінний наявністю бази колони і складною капітеллю.

Камея – різьблений камінь з опуклим зображенням.

Канон (у мистецтві) – сукупність твердо встановлених правил, що визначають композицію, колорит, систему пропорцій тощо.

Капітель – верхня частина колони, на яку спирається кам'яна балка – архітрав.

Каріатида – скульптурне зображення жіночої фігури, що стоїть, і яке є опорою балки в будівлі (антична архітектура, європейська архітектура XVII–IXX ст.).

Композиція – побудова, структура твору мистецтва, співвідношення його окремих частин, що становлять єдине ціле.

Краснофігурна кераміка – вид античної кераміки з чорним фоном і фігурами, орнаментом, який зберігає колір обпаленої глини.

Хрестово-купольна система (в архітектурі) – конструктивна система архітектурних споруд давньоримської, візантійської, староруської архітектури.

Лубок – народна картинка з підписом, який виготовлявся в техніці гравюри і призначався для масового розповсюдження.

Майоліка – облицювальні керамічні вироби з багатоколірним розписом, покриті глазур'ю.

Меандр – геометричний орнамент у вигляді ламаної або кривої лінії із завитками; широко застосовувався в мистецтві Стародавньої Греції.

Мистецтвознавство – комплекс наук, що вивчають мистецтво, художню культуру в цілому, окремі види мистецтва, закономірності розвитку

мистецтва, художню мову; складається з теорії мистецтва, історії мистецтва і художньої критики.

Мініатюра (в образотворчому мистецтві) – живописний твір малого формату і тонкої роботи; малюнок, що прикрашає рукопис або полегшує її читання акцентуванням окремих місць.

Мозаїка – вид монументального живопису, зображення, викладене з окремих шматочків кольорового каміння, кераміки або скла.

Мова мистецтва – прийоми і засоби створення художнього образу.

Образотворче мистецтво – мистецтво, що створює відчутне і наочне зображення світу в просторі або на площині. До образотворчого мистецтва відносять живопис, скульптуру, графіку, монументальне і декоративно-прикладне мистецтво.

Ордер (в архітектурі) – канонізована художня система стоячо-балочної конструкції; види – доричний, іонічний і корінфський.

Ордер Коринфа – архітектурний ордер, що характеризується головним чином своєю капітеллю, пишним листям і завитками.

Орнамент – узор, підлеглий певному ритму, зокрема побудований за законами симетрії; види орнаменту – геометричний, рослинний, зооморфний, складний.

Периптер – будівля, античний храм, з усіх боків оточений колонадою.

Перспектива (в мистецтві) – система зображення об'ємних тіл на площині, що передає їх структуру і розташування в просторі, зокрема віддаленість від спостерігача; види перспективи – лінійна, повітряна, зворотна та ін.

Поліхромія – багатоколірність (не менше двох кольорів) творів декоративно-прикладного мистецтва, скульптури і архітектури.

Ракурс – точка зору на об'єкт сприйняття.

Реконструкція – відтворення первинного вигляду твору архітектури, скульптури, декоративно-прикладного мистецтва, виконане в малюнку, кресленні або моделі.

Рельєф – скульптурне зображення на площині, включене в композицію стіни, меморіального пам'ятника або задумане як самостійний твір.

Репродукція – відтворене за допомогою друку зображення – малюнок, картина.

Реставрація – відновлення архітектурних пам'ятників, творів мистецтва.

Романський стиль – художній стиль у мистецтві Західної Європи X-XII ст.

Синкретизм (у мистецтві) – злиття, видів мистецтва; злиття, змішання різнорідних елементів.

Синтез мистецтв – об'єднання, поєднання різних видів мистецтва або окремих елементів у рамках одного виду, що має естетичний вплив.

Смальта – кольорове непрозоре скло у формі кубиків або пластинок для мозаїчних робіт.

Станкова скульптура – вид круглої скульптури, сприйняття якої не залежить від навколишнього середовища; має розміри, близькі до натури або менші, конкретний зміст.

Стилізація – підпорядкування художнього зображення умовним, орнаментальним формам; стилізація звична в декоративно-прикладному мистецтві; стилізація - також і наслідування зовнішніх форм певного художнього стилю, наприклад, стилізація під античність.

Стиль художній – історична система художньо-образних засобів і прийомів художньої творчості, що склалася, стійка спільність образотворчих прийомів в літературі і мистецтві певного часу або напрямку (античний стиль, готичний тощо).

Теракота – неглазуровані керамічні вироби.

Техніка перегородчатої емалі – технічний прийом художньої обробки металу – заповнення кольоровою емаллю проміжків між металевими стрічками, які напаюють ребром на поверхню металу.

Триптих – живописна композиція з трьох частин, зокрема ікона.

Фреска – вид монументального живопису, розпис по сирій штукатурці.

Фронтон – трикутник на фасаді будівлі, утворений горизонтальним карнизом і схилами даху.

Чорнофігурна кераміка – старогрецькі вази з чорними фігурами на червонуватому фоні.

Еклектизм (у мистецтві) – формальне, механічне з'єднання різних стилів

Науково-методичне видання

Ліхачова О. Є., Семко Я. С.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

«Історія мистецтва»

для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

спеціальності: 014 Середня освіта (історія), 033 Філософія,
028 Менеджмент соціокультурної діяльності, 034 Культурологія

Українською мовою

Підписано до друку 01.03.2021. Формат 60 × 90 1/16

Умовн. друк. арк. 1,1. Наклад — 50 прим. Зам. № 388

Надруковано на поліграфічній базі приватного підприємства «ЦВТ»:
65014, Одеса, вул. Успенська, 9